

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	6
2.	Bygningsmæssige forhold mv.	7
2.1.	Bygning og gangarealer	7
2.2.	Cellerne.....	8
2.2.1.	De indsattes celler	8
2.2.2.	Sikringscellen	10
2.2.3.	Observationscellen.....	12
2.3.	Øvrige rum mv.....	13
2.3.1.	Toilet- og badeforhold	13
2.3.2.	Køkkenfaciliteter	14
2.3.3.	Besøgsrum	14
2.3.4.	Værksted	16
2.3.5.	Fritidsrum	16
2.3.6.	Undervisningslokale og bibliotek	17
2.3.7.	Gårdtursarealer	18
2.3.8.	Vaskefaciliteter	20

2.3.9.	Andet.....	20
2.3.10.	Personalerum	21
3.	Arbejde, fritid og undervisning.....	21
3.1.	Arbejde	21
3.2.	Fritid	24
3.3.	Undervisning.....	25
4.	Lægebetjening mv.	25
5.	Belæg.....	26
6.	Andre forhold.....	27
6.1.	Forplejning.....	27
6.2.	Mad udefra.....	28
6.3.	De indsatte adgang til køkkenfaciliteter	28
6.4.	Købmand.....	28
6.5.	Vold mv.	29
6.6.	Tv-ordning	29
6.7.	Fællesskab	30
6.8.	Besøg	31
6.9.	Talsmandsordning.....	32
6.10.	Avishold	33
6.11.	Samarbejde med de sociale myndigheder	33
6.12.	El-artikler	34
7.	Samtaler med indsatte.....	34
8.	Gennemgang af rapporter	35
8.1.	Disciplinærsager	35

8.1.1.	35
8.1.2.	38
8.1.3.	41
8.1.4.	42
8.1.5.	43
8.1.6.	43
8.1.7.	44
8.1.7.1.	44
8.1.7.2.	47
8.1.8.	55
8.1.9.	56
8.1.10.	56
8.1.11.	57
8.1.12.	61
8.1.13.	62
8.2. Enrumsanbringelse	63
8.2.1.	63
8.2.2.	64
8.2.3.	64
8.2.4.	67
8.2.5.	68
8.2.6.	68
8.2.7.	70
8.3. Anvendelse af håndjern	71
8.3.1.	71
8.3.2.	71
8.3.3.	71
8.3.4.	71
8.3.5.	72

8.3.6.....	73
8.3.7.....	73
8.4. Magtanvendelse	73
8.4.1.....	73
8.4.2.....	74
8.4.3.....	74
8.4.4.....	76
8.4.5.....	76
8.4.6.....	76
8.4.7.....	77
8.5. Sikringscelleanbringelse	77
8.5.1.....	77
8.5.2.....	77
8.5.3.....	78
8.5.4.....	78
8.5.5.....	79
8.5.6.....	79
8.5.7.....	80
8.5.8.....	81
8.5.9.....	85
8.5.10.....	88
8.5.11.....	90
8.5.12.....	91
8.5.13.....	92
8.6. Observationscelleanbringelse	92
8.6.1.....	92
8.6.2.....	93
8.6.3.....	93
8.6.4.....	93
8.6.5.....	94

8.6.6.....	94
8.6.7.....	95
8.6.8.....	96
8.6.9.....	97
8.6.10.....	97
8.6.11.....	98
8.6.12.....	98
9. Opfølgning.....	99
10. Underretning.....	99

1. Indledning

Den 1. januar 1997 trådte lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand i kraft. I bemærkningerne til lovforslagets § 18 er det forudsat at ombudsmanden foretager systematiske inspektioner af fængsler til opfyldelse af en anbefaling fra Den Europæiske Komité vedrørende forebyggelse af tortur og anden umenneskelig behandling eller straf. Samtidig blev retsplejelovens § 779 ophævet, jf. ombudsmandslovens § 31, stk. 2. Det tilsyn som medlemmer af Københavns Borgerrepræsentation og amtsrådene havde ført med varetægtsarrestanters behandling og forholdene i varetægtsfængsler (arresthuse) i henhold til retsplejelovens § 779 ophørte således med virkning fra den 1. januar 1997. Det er herved forudsat at denne tilsynsopgave i fremtiden varetages af ombudsmanden.

Som et led i inspektionsvirksomheden foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere den 7. december 1999 inspektion af Arresthuset i Køge. Til stede under inspektionen var bl.a. vicepolitimesteren i Køge og arrestforvareren. I forbindelse med inspektionen modtog jeg rapportmateriale til gennemgang, jf. nærmere pkt. 8 nedenfor.

Inspektionen den 7. december 1999 bestod af samtaler med ledelsen og to medarbejderrepræsentanter samt samtale med fire indsatte som havde ønsket at tale med Folketingets Ombudsmand og rundgang i arresthuset. I tilslutning hertil udarbejdede jeg

- et referat af den 4. januar 2000 vedrørende samtale med ledelsen og medarbejderrepræsentanter,
- et notat af den 4. januar 2000 om rundgang i arresthuset (de fysiske rammer mv.).

Med brev af den 4. januar 2000 sendte jeg det nævnte materiale til arresthuset og politimesteren idet jeg bad om at modtage eventuelle bemærkninger eller tilføjelser inden en måned. Jeg modtog herefter et brev af den 11. januar 2000 med arresthusets bemærkninger som er indarbejdet i rapporten. Politimesteren er ikke fremkommet med bemærkninger til materialet.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Køge, Politimesteren i Køge og Direktoratet for Kriminalforsorgen til eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som den foreløbige rapport måtte give anledning til.

Jeg har ikke modtaget yderligere bemærkninger.

2. Bygningsmæssige forhold mv.

2.1. Bygning og gangarealer

Arresthuset er en tre etagers bygning omfattende kælder, stue, 1. og 2. sal. Arresthuset er opført i 1977 i Køges midtby. Bygningerne fremstår i god vedligeholdelsesstand.

Der er plads til i alt 48 indsatte fordelt på 42 enkeltceller og to tremandsceller. Arresthuset har efterfølgende gennemgået en række mindre ændringer, senest i 1996 da forgården til gårdtursarealet blev overdækket med gitter.

Arresthusets stueetage rummer centralkøkkenet og værkstedslokaler. I stuen ligger endvidere – aflåst fra de øvrige celler på etagen - en sikringscelle, en observationscelle, samt tre andre celler.

I stuen findes endvidere et visitationsrum med bad der efter det oplyste sjældent benyttes.

1. og 2. sal rummer arresthusets fællesrum med direkte indgang til cellerne fra fællesrummet på 1. sal og fra svalegang på 2. sal. To åbne trapper fører fra hver sin ende af fællesrummet på 1. sal op til svalegangen på 2. sal.

Fra fællesrummet på 1. etage er der desuden adgang til gangmandens depot, hvor arresthuset opbevarer rengøringsartikler.

På 2. etage findes et glasbur med persienner. Herfra har personalet udsyn over svalegangen på 2. etage og en del af fællesarealet. Rummet er udstyret med et skrivebord, en stol og en PC. Der er tillige en telefon i rummet som anvendes af de indsatte.

2. etage er desuden udstyret med et vaskerum, og der er opstillet et køleskab til de indsatte.

2.2. Cellerne

Cellerne er placeret i bygningens vestlige side. De almindelige celler ligger på 1. og 2. etage. Det blev oplyst, at der netop var gennemført en totalrenovering af hovedparten af cellerne, og at de sidste celler forventedes færdigrenoveret inden udgangen af 1999. Cellerne renoveres ca. hvert 8. år. Cellerne har gode lysforhold på grund af deres placering og deres relativt store vinduer (panserglass).

Cellerne er forsynet med kaldeanlæg. Kaldeanlægget fungerer på den måde at der ved cellekald aktiveres en lampe uden for cellen og på de øvrige etager, samt en summen i vagtstuen. Afstillingsknap findes ved de enkelte celler.

2.2.1. De indsattes celler

Enkeltcellerne måler ca. 2,2 gange 4,4 meter.

Cellerne er indrettet med faste senge med brandhæmmende madrasser og

ryglæn, samt væghængte skrivebords- og skabssektioner. Endvidere er der klædeskab, fjernsynsbord, loftslampe, opslagstavle og en stol, samt en håndvask med både varmt og koldt vand, spejl og en væglampe. Gulvene er beklædt med linoleum. Cellerne er desuden forsynet med gardiner.

Tremandscellerne er indrettet med fritstående senge, klædeskabe, væghængte skabssektioner, spisebord med tilhørende stole, fjernsynsbord, loftslampe, samt håndvask med både varmt og koldt vand, spejl og en væglampe. Gulvene er beklædt med linoleum. Begge tremandsceller blev besigtiget under inspektionen. I cellerne er der to vinduer med gardiner.

De indsatte må medbringe egen radio, cd-afspiller mv. på cellen. Fjernsyn kan lejes for 5 kr. pr. dag. De indsatte må ikke medbringe kaffemaskine, elkoger eller hårtørrer. Arresthuset begrundet dette med sikkerhedsmæssige hensyn (panserglassruderne).

Efter mit valg beså jeg cellerne 202, 216, 309 samt 322 og begge tremandscellerne. De af cellerne som var nyrenoveret fremstod pæne og velholdte.

I celle 322 hang et elstik(-kontakt) løst ud af væggen. Jeg gjorde en bemærkning herom.

Jeg går ud fra at arresthuset har udbedret det beskadigede elstik(-kontakt).

I den ene tremandscelle (222) – som endnu ikke var blevet renoveret – var skinnerne til ophæng af vægskabe og –hylde i stykker, og et elstik (-kontakt) hang løst ud fra væggen. Trods et åbenstående vindue var

luften i cellen noget indelukket. Cellen var forsynet med et noget ramponeret sengebord. Også loftlampen var ramponeret.

Jeg går ud fra at arresthuset i forbindelse med den løbende istandsættelse udbedrer det beskadigede elstik(-kontakt) samt reparerer eller udskifter loftlampen og reparerer eller fjerner de beskadigede skinner til ophæng af vægskabe/-hylde.

I stuen ligger foruden sikringscellen og observationscellen også tre andre celler. De to af disse celler er indrettet som opholds- og arbejdsrum til indsatte omfattet af det særlige regelsæt for særskilt sikre celler. Cellerne i stuen er i øvrigt indrettet som enkeltcellerne, dog er der ikke fjernsynsstik og håndvask. Disse celler har også lameller for vinduerne. Det blev oplyst at en af cellerne bliver benyttet som venterum for bl.a. urolige indsatte der ankommer om natten og anholdte der skal i retten. Cellerne benyttes efter det oplyste tillige i overbelægssituationer.

Alle celler i stueetagen er på grund af lamellerne noget mørkere end cellerne på de øvrige etager.

2.2.2. Sikringscellen

Sikringscellen ligger i stuen.

Sikringscellen udgøres af et rum på ca. 15 m² med en fastboltet seng midt i cellen med bælte, fod- og håndremme. Der er lameller for vinduerne.

På sengens underkant er der en kaldeknop som kan nås også når den indsatte er fuldt fastspændt. Kaldeknappen blev afprøvet, men viste sig at være afmonteret. Det blev oplyst at denne ville blive retableret den følgende dag.

Det er meget beklageligt at sikringscellens kaldeknop ikke fungerede. Jeg går ud fra at arresthuset straks efter inspektionen har reableret den.

Det blev oplyst at kravet om at der er en fast vagt tilstede ved benyttelse af sikringscellen bliver overholdt, idet den faste vagt er en rådighedsvagt der tilkaldes som ekstra bemanning. Den faste vagt tager ophold i et dertil indrettet lokale i tilknytning til sikringscellen. Overvågning sker gennem et envejsvindue.

Alle fikseringsremme ligger fast fremme på sengen. Arresthuset oplyste at sikringscelleanbringelse kun bruges meget sjældent, idet den først tages i brug når den indsatte er helt derude hvor en fiksering under alle omstændigheder ville komme på tale.

I forbindelse med ombudsmandens inspektion af Statsfængslet i Horsens konstaterede han at læderbælte og -remme også dér var påsat sengen i sikringscellen permanent.

Denne konstatering gav ombudsmanden anledning til overvejelser om hvorvidt et sådant permanent udstyr på sengen er i overensstemmelse med det skånsomhedsprincip der er nærmere omtalt i indstilling om sikringsceller og observationsceller fra november 1992.

Ombudsmanden tilkendegav som sin umiddelbare opfattelse at det på den ene side ikke ganske kan udelukkes at det påsatte udstyr i nogle tilfælde kan føre til en anvendelse af fikseringsmidler hvor en sådan anvendelse strengt taget ikke er nødvendig. Udstyret kan muligvis også medføre anvendelse af flere fikseringsmidler end de der måtte være nødvendige i det konkrete tilfælde. Hertil kommer at det heller ikke kan udelukkes at

udstyret kan være medvirkende til at optrappe en situation med sikringscelleanbringelse, således at det blotte syn af udstyret bliver den faktor der udløser en herefter begrundet anvendelse af fikseringsmidler – uanset omfanget heraf. På den anden side fandt ombudsmanden ikke helt at kunne udelukke at udstyret i påsat stand – i hvert fald i et vist omfang – i de tilfælde hvor anvendelse af fikseringsmidler **er** begrundet kan medvirke til at selve anbringelsessituationen ikke trækker ud og således optrappes på grund af den tid der medgår til anbringelsen. Ombudsmanden fandt heller ikke at kunne se bort fra at sikkerhedsmæssige hensyn kan gøre sig gældende i de nævnte tilfælde; dette for så vidt angår såvel den indsatte som ansatte.

Ombudsmanden har bedt direktoratet om en udtalelse forinden han tager endelig stilling til spørgsmålet om et permanent påsat udstyr i form af læderbælte og –remme.

Når direktoratets stillingtagen til spørgsmålet foreligger vil jeg orientere arresthuset herom, herunder om hvorvidt jeg har grundlag for at foretage mig videre i relation til min inspektion af Arresthuset i Køge.

Nedenfor under pkt. 8.5. har jeg undersøgt arresthusets anvendelse af sikringscelle i fire konkrete sager herom.

Jeg har i øvrigt ingen bemærkninger til denne celle.

2.2.3. Observationscellen

Observationscellen ligger i stuen.

Observationscellen har den samme størrelse som enkeltcellerne og har (som sikringscellen) lameller for vinduerne. Cellen er møbleret med fast bæk og bord, samt en fast seng med en madras. Cellen fremstod i god stand.

Der er en dobbeltdør til cellen hvoraf der er indkig gennem den inderste. I cellen er der en kaldeknop som blev afprøvet. Kaldeknappen virkede efter hensigten.

Nedenfor under pkt. 8.6. har jeg undersøgt arresthusets anvendelse af observationscelle i otte konkrete sager herom.

Jeg har ingen bemærkninger til denne celle.

2.3. Øvrige rum mv.

2.3.1. Toilet- og badeforhold

Der er fire toiletter og to baderum på både 1. etage og 2. etage. Toiletterne fremstod som pæne, med hvid sanitet, hvide vægfliser, spejl og kuglelampe.

Baderummene indeholder et stort bruseafsnit med forhæng, samt håndvask med spejl. Rummene var lettere medtaget af fugt, navnlig for så vidt angår lofterne som trænger til maling. Det blev oplyst at der er mekanisk udsugning. Desuden var der bl.a. rensesvæske og – i de to forrum til baderummene - vejledning hertil.

Jeg beder arresthuset om at oplyse mig hvorvidt der er planer for maling af lofterne i baderummene.

2.3.2. Køkkenfaciliteter

Arresthuset i Køge har i stuen et stort køkken med alle moderne faciliteter hvor de indsatte kost tilberedes. Det blev oplyst at køkkenet løbende bliver inspiceret af Levnedsmiddelkontrollen. Der var rent og pænt overalt.

I tilknytning til opholdsfaciliteterne på 1. etage ligger de indsatte eget køkken hvor de indsatte kan tilberede egen mad i forbindelse med fællesskab. Køkkenet er beliggende i et mindre rum uden vinduer med køleskab og komfur samt skabe. Det blev oplyst at det påhviler gangmanden at holde køkkenet rent. I køkkenet var bl.a. en varmtvandsbeholder, hvorfra der kan tappes varmt vand til te og kaffe mv. Køkkenet fremstod pænt og ordentligt, dog sad der et løst elstik(-kontakt) i flisevæggen over køkkenbordet.

Idet jeg går ud fra at arresthuset udbedrer det beskadigede elstik(-kontakt) foretager jeg ikke yderligere vedrørende arresthusets køkkenfaciliteter.

2.3.3. Besøgsrum

Arresthuset i Køge har fire besøgslokaler der er beliggende i bygningens østlige side på 1. etage. Det blev oplyst at besøgsrummene for nylig er blevet istandsat af en indsat. Rummene, der størrelsesmæssigt er mindre end cellerne, er malet i lyse farver og møbleret med et højt bord, to-tre stole og en briks, samt en vask med spejl. Ved vasken lå endvidere engangslagner. Der er gardiner for vinduerne. Besøgslokalerne fremstod generelt som noget triste. Det blev oplyst, at arresthuset har forsøgt at hænge billeder op for at skabe mere hygge i besøgslokalerne, men at disse billeder var blevet ødelagt/bortfjernet under besøg.

Under inspektionen havde jeg en samtale med en indsat som klagede over besøgslokalerne. Den indsatte klagede bl.a. over at besøgslokalerne er mindre indbydende og ikke egner sig til besøg af børn. Den indsatte fremsatte ønske om at briksen i hvert fald i det ene af de fire besøgsrum bliver fjernet og at rummet herefter bliver indrettet så der er mere plads til at lege med børn under besøg. Desuden efterlyste den indsatte legetøj som arresthuset kan udlåne i forbindelse med besøg.

Arresthuset oplyste under den efterfølgende samtale at de indsattes rengøring efter besøg kontrolleres af arresthusets personale og at arresthuset ikke mener at standarden er for dårlig. Arresthuset vasker gardinerne hver 14. dag og briksenes betræk hver uge.

Arresthuset oplyste at der tidligere havde været besøgsrum uden brikse, men at arresthuset var gået bort fra dette på grund af klager fra indsatte. For at kunne imødekomme besøgsønskerne fra de indsatte, er det ikke muligt at indrette et af de fire besøgsrum uden briks.

Arresthuset udlåner legetøj, men der er en tendens til at det forsvinder.

Efter min opfattelse bør besøgsrummene kunne indrettes mere indbydende og hyggelige end det er tilfældet. Jeg beder arresthuset om at overveje hvilke muligheder der måtte være for at gøre besøgsrummene mere indbydende og hyggelige.

Den indsatte som klagede over besøgsforholdene har i et senere brev til mig gjort opmærksom på at risikoen for smitte med HIV/aids kunne reduceres såfremt arresthuset udleverede præservativer til de indsatte i forbindelse med besøg.

Jeg beder om arresthusets bemærkninger hertil.

2.3.4. Værksted

I stueetagens vestlige side er der fem arbejdsrum der bl.a. giver mulighed for at udføre pakke- og samleopgaver, mindre værkstedsopgaver, smedeopgaver, krympepkningsopgaver, samt opgaver med sværtning af f.eks. tasker. Rummene er ca. 30 m² store, og der er gode lysforhold. Der er installeret et udsugnings- og ventilationssystem. Det blev oplyst at Arbejdstilsynet løbende inspicerer arbejdsforholdene.

I stueetagen findes endvidere et lager-/depotrum, samt en række andre rum med tilknytning til arbejdsrummene, herunder en kaffestue med vask, køleskab, borde og stole, samt to toiletter.

Arbejdsrummene der var pæne og nymalede, fremstod som velegnede til deres formål.

Jeg har ingen bemærkninger til værkstedsfaciliteterne.

2.3.5. Fritidsrum

På 1. etage ligger arresthusets fællesskabsområde for de indsatte. Rummets gulv er beklædt med linoleum. I begge ender af rummet er der en åben trappe der fører op til svalegangen langs cellerne på 2. etage. Mod øst er der i 2. etages højde nogle store vinduer som giver fællesrummet nogle meget gode lysforhold.

Der er seks store plantekasser med grønne planter fordelt i fællesrummet.

I den ene ende af fællesrummet er der et sofahjørne med tv og forskellige spil, en række sammensatte spiseborde med træstole, opslagstavler, samt et billardbord. Under inspektionen stod der blomster på bordene. I rum-

mets modsatte ende var der et bordtennisbord, samt et halvåbent motionsrum der er placeret under en af de to trapper, der fører op til 2. etage. I motionsrummet er placeret to ribber, en kondicykel, samt seks motionsmaskiner hvoraf nogle var forsynet med vejledninger.

I midten af fællesområdet er der placeret et mindre bord med polstrede stole til personalet i arresthuset.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om det vil være muligt at fremskaffe vejledninger til samtlige motionsmaskiner. Såfremt dette ikke er tilfældet beder jeg arresthuset om at oplyse hvordan arresthuset informerer de indsatte om korrekt brug af maskinerne.

2.3.6. Undervisningslokale og bibliotek

På 1. etage findes et kombineret *bibliotek og undervisningslokale* på ca. 30 m².

Biblioteket virkede pænt og rent – dog var der en mindre fugtskade i loftet - og velforsynet med et alsidigt udvalg af bøger fra Biblioteket i Køge. Det blev oplyst at biblioteket har åbent to gange ugentligt (mandag og torsdag kl. 17:30 – 19:30) og at bibliotekaren er meget hjælpsom med at finde specielle ønsker frem, herunder bøger til arresthusets udenlandske indsatte. I rummet var der foruden reoler et stort bord med stole og en tavle til undervisningsbrug, samt håndvask og spejl.

Arresthusets biblioteksordning omfatter aviser fra biblioteket i Køge, herunder fire daglige aviser. Arresthuset anvender ca. 70.000 kr. på biblioteksdrift årligt.

Dette giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.3.7. Gårdtursarealer

Gårdtursarealerne befinder sig på arresthusets vestlige side og består af fire (med pressegitte) overdækkede, rektangulære gårde, samt en forgård. Ifølge arresthusets oplysninger måler de fire bure ca. 9,15 gange fire meter og forgården ca. 12 gange 3,6 meter.

Herudover er der en større udsigtsgård, men denne gård anvendes ikke til gårdtur.

Burene er uden bænke, blomsterkummer eller andet. Murerne er af gule mursten, og gulvet er et støbt cementgulv.

Det blev oplyst at der typisk er seks-otte indsatte i hvert bur under gårdtur og at de indsatte fordeles i burene således at indsatte fra arresthusets 2. etage ikke blandes med indsatte fra 1. etage. Det blev endvidere oplyst at de indsatte har mulighed for boldspil mv. i forgården efter aftale med personalet.

Under inspektionen havde jeg samtale med to indsatte som klagede over at det ikke er muligt at skifte mellem de fire bure under gårdturene, samt over tidspunktet for gårdturen som afholdes klokken 16-17 hvor det er mørkt på visse årstider.

Arresthuset oplyste at tidspunktet for afholdelse af gårdture er fastsat under hensyn til arbejdsdriften i værkstedet. Gårdene er oplyst ved kunstlys.

Tidspunktet for afvikling af gårdture giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Arresthuset oplyste videre at der er mulighed for at de tilbageblevne indsatte samles i færre bure såfremt der er plads når nogle indsatte efter en halv time har valgt at gå indenfor.

Arresthuset oplyste i øvrigt at arresthusets regler om sammensætning af indsatte i de enkelte bure skyldes en udtalelse fra Folketingets Ombudsmand hvorefter arresthuset skal tage hensyn til de indsattes nationaliteter således at nationaliteterne fordeles jævnt.

Jeg har ikke umiddelbart kunne identificere den udtalelse som der sigtes til. Jeg beder derfor arresthuset om at oplyse nærmere om hvilken ombudsmandsudtalelse der sigtes til, samt om at præcisere sammenhængen mellem de interne regler for gårdture og den pågældende udtalelse.

Arresthuset oplyste at de fire bure som anvendes til gårdtur for alle arresthusets indsatte oprindeligt var tiltænkt isolationsanbragte. Den store gård, som ligger nærved de fire bure, skulle oprindeligt have været anvendt til resten af de indsatte, men en række flugter og flugtforsøg kort tid efter arresthusets ibrugtagning fik arresthuset til at opgive at anvende dette areal til gårdture.

Jeg må forstå at forholdet er det at arresthuset (i 1977) er bygget på en sådan måde at det almindelige gårdtursareal er det som jeg overfor har betegnet som "udsigtsgård". Dette er beliggende i det sikrede område og var beregnet til anvendelse som almindeligt gårdtursareal for de indsatte. De fire bure var alene beregnet som gårdtursareal for isolanter.

På et tidspunkt som ikke blev nærmere angivet men som – forstår jeg – ligger ikke ret lang tid efter åbningen af arresthuset skete der nogle flugter og flugtforsøg fra gårdtursarealet. Der blev herefter truffet beslutning om ikke længere at anvende dette gårdtursareal men alene at afvikle gårdture i de

fire bure. Arrestforvareren oplyste under inspektionen at man havde overvejet at foretage bygningsmæssige ændringer af (ring)muren for at sikre gårdtursarealet yderligere men at dette var blevet opgivet efter modstand fra byggeriets arkitekt.

Hvilken myndighed der har truffet afgørelse om den omtalte radikale ændring af anvendelsen af gårdtursarealerne i arresthuset blev ikke oplyst under inspektionen.

Jeg anmoder arresthuset og Direktoratet for Kriminalforsorgen på baggrund af det der er anført ovenfor om en nærmere redegørelse for gårdtursarealerne i Arresthuset i Køge herunder at oplyse hvilken myndighed der har truffet beslutning om den radikale ændring af anvendelsen af arealerne og tidspunktet herfor.

Om de fire bure finder jeg i den sammenhæng anledning til at bemærke at de efter min opfattelse er uegnede og utidssvarende til afvikling af gårdture for indsatte der ikke er isolanter, herunder også under hensyn til det antal indsatte som burene skal rumme under gårdturene.

2.3.8. Vaskefaciliteter

Vaskerummet ligger på 2. sal. Rummet er udstyret med en vaskemaskine og en tørretumbler. De indsatte får udleveret vaskepulver og det er gratis.

Tøjvask af private tøjgenstande forestås af gangmanden således at der er mulighed herfor en gang om ugen.

2.3.9. Andet

I stueetagen findes lægeværelset der betjenes dels af en halvdags-sygeplejerske, dels af arresthusets læge. Sygeplejersken er til stede mandag – fredag kl. 8-12. I lægeværelset findes et giftskab der var aflåst.

I et tilstødende lokale – der oprindeligt var kartoteksrum - er der toilet med håndvask og spejl.

Under inspektionen kunne det konstateres at arresthusets lægejournaler lå fremme på en hylde i lægeværelset og således var frit tilgængelige for alle med nøgle til lokalet. Alle fængselsfunktionærer har nøgle til lokalet.

Det er uheldigt at de indsattes lægejournaler er tilgængelige for en bred kreds af ansatte i arresthuset. Jeg går ud fra at arresthuset vil sørge for at journalerne låses inde således at de alene er tilgængelige for ansatte der har brug for at have adgang til journalerne i forbindelse med deres arbejde i arresthuset.

2.3.10. Personalerum

Personalets omklædningsrum ligger på 1. etage i modsatte side end cellerne. Hver medarbejder har sit eget aflåselige skab. Der er separate omklædningsrum for mandligt og kvindeligt personale.

Personalet råder desuden over en del af fællesarealet med eget bord og polstrede stole.

3. Arbejde, fritid og undervisning

3.1. Arbejde

Arbejdet i arresthuset består mest af akkordarbejde bortset fra rengøring og lignende. Der arbejdes dels i værkstedslokalerne i kælderen, dels på cellerne.

Arbejdet på værkstedet består som nævnt i pakke- og samleopgaver, mindre værkstedsopgaver, smedeopgaver, krympepakkingsopgaver, samt opgaver med sværtning af f.eks. tasker.

Ved en rimelig arbejdsindsats er det ikke vanskeligt at holde en aflønning der svarer til den almindelige timeløn for arbejde i et arresthus.

Der gives ikke mulighed for arbejdsfællesskab på cellerne. Det er således alene på de to tremandsceller at de indsatte kan arbejde sammen. Cellerarbejde foregår for låste døre.

Jeg er bekendt med at det i nogle andre arresthuse er muligt for de indsatte at arbejde sammen to og to i celler der ikke er større end cellerne i Arresthuset i Køge. Spørgsmålet om cellefællesskab bl.a. i arbejdstiden har i øvrigt tidligere været behandlet af ombudsmanden, jf. Folketingets Ombudsmands beretning for 1975, s. 481-82 og 489. Ombudsmanden henstillede til direktoratet at overveje generelt at gennemføre en ordning i arresthusene med fællesskab på cellerne bl.a. i arbejdstiden. Direktoratet oplyste at en sådan ordning i vidt omfang blev benyttet, når indsatte ytrede ønske herom og sikkerhedsmæssige forhold ikke talte imod.

Direktoratet henlede ved cirkulæreskrivelse af den 1. august 1975 arresthusenes opmærksomhed på spørgsmålet.

Spørgsmålet om hvorvidt der er mulighed for at flere indsatte kan arbejde sammen på cellerne, er også omfattet af den tidligere nævnte spørgeskemaundersøgelse og spørgsmålet var genstand for drøftelse under et møde den 17. maj 1999 mellem repræsentanter fra Direktoratet for Kriminalforsorgen og mig. Direktoratet har i anledning heraf den 7. oktober 1999 oplyst at direktoratet senere vil vende tilbage vedrørende spørgsmålet om baggrunden for den manglende mulighed for arbejdsfællesskab i nogle arresthuse og vedrørende mulighederne for at fastsætte ensartede

regler på området. Direktoratet har i den forbindelse oplyst at spørgsmålet forudsætter en nærmere drøftelse med arresthusene og at spørgsmålet vil være på dagsordenen på det førstkommende møde med arrestforvarerforeningen der forventes afholdt i foråret 2000.

På den baggrund foretager jeg mig på nuværende tidspunkt ikke mere vedrørende spørgsmålet i relation til min inspektion af Arresthuset i Køge. Når direktoratet er vendt tilbage over for mig vedrørende spørgsmålet, tager jeg stilling til om jeg har grundlag for at foretage mig mere.

Der arbejder efter det oplyste typisk 10-12 indsatte i værkstedslokalerne. Det er eftertragtet at komme til at arbejde i værkstedslokalerne. Begrænsningen til dette antal skyldes ikke kapacitetsproblemer, men derimod mængden af de opgaver som kan tilbydes i værkstedslokalerne og muligheden for overvågning af disse. Herunder spiller sammensætningen af indsatte en væsentlig rolle, ligesom det kan konstateres at effektiviteten falder jo flere der arbejder i værkstedet ad gangen.

Arresthuset bemærkede i den forbindelse at arresthuset modtager mange indsatte som er problematiske og kan være farlige.

Alle som ønsker det kan dog tilbydes arbejde, og der udbetales så godt som aldrig dusør på grund af manglende opgaver.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har udtalt i sin rapport af den 27. februar 1997 vedrørende direktoratets inspektion af arresthuset den 5. december 1996 at det burde være muligt for arresthuset at tilbyde beskæftigelse til flere indsatte i fællesskab. Direktoratet udtalte videre at det i den forbindelse burde overvejes om det er muligt i videre omfang at inddrage fængselsfunktionærerne i beskæftigelsen af de øvrige indsatte.

På tidspunktet for inspektionen var der seks indsatte i arbejde i værkstedet, men det blev oplyst at der på det tidspunkt var usædvanligt få beskæftiget i værkstedet. Det skyldtes at arresthusets leverandører havde svigtet.

Det er arresthusets ønske at udvide aktiviteterne i værkstedet, og det er hensigten at en ny regionsværkmester skal sørge for dette. Arresthuset oplyste videre at arresthuset over for Direktoratet for Kriminalforsorgen har tilkendegivet at man kunne ønske sig at regionsværkmestrene forsynede arresthuset med flere opgaver.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvilke planer arresthuset har for at sikre sig at flere indsatte kan tilbydes beskæftigelse i værkstedslokalerne.

3.2. Fritid

Der er mulighed for motionstræning i kondirummet, billard, bordtennis og brætspil i fællesrummet og under gårdtur boldspil mv. i forgården efter aftale med personalet.

Under inspektionen havde jeg samtale med en indsat som klagede over at motionsforholdene i arresthuset er for dårlige. Den indsatte efterlyste mere udstyr og et større areal til motion.

Arresthuset oplyste at motionsrummet fungerer godt i det daglige og at arresthuset ikke modtager mange klager over forholdene. Arresthuset er af den opfattelse af nogle indsatte imidlertid forveksler motion med styrketræning. Arresthusets træningsfaciliteter er sammensat ud fra et ønske om at de indsatte skal kunne få motion. Det er arresthusets opfattelse at der på denne baggrund er indsatte som er utilfredse med træningsfaciliteterne.

Jeg har ingen yderligere bemærkninger til det oplyste om fritidstilbudene. Jeg henviser i øvrigt til mine bemærkninger ovenfor under pkt. 2.3.7. om gårdtursarealerne.

3.3. Undervisning

Arresthuset giver mulighed for undervisning i almindelige grundskolefag samt støtte til undervisning i HF og studenterniveau.

Ifølge arresthusets svar i den ovenfor nævnte spørgeskemaundersøgelse er arresthuset tildelt 544 undervisningstimer samt 40 timer til ekstraordinære situationer. Alle timerne udnyttes.

Det fremgår ikke i hvilket omfang der tilbydes danskundervisning til udlændinge i arresthuset.

Jeg beder arresthuset om at oplyse herom.

4. Lægebetjening mv.

Arresthusets læge kommer fast 4 timer en gang ugentligt (torsdage) og kan i øvrigt tilkaldes efter behov. Indsatte der ønsker lægebehandling skal rette henvendelse til sygeplejersken.

Sygeplejersken retter henvendelse til alle nyindsatte og træffes i øvrigt på hverdage mellem 8.00 og 12.00.

Nedtrapning af stofmisbrugere i arresthuset sker med fenemal. Nedtrapningen sker efter et individuelt skøn som foretages af arresthusets læge. Indsatte som er omfattet af en amtskommunal behandlingsplan fortsætter den igangværende plan i arresthuset.

Medicinbeholdningen opbevares i et aflåst skab i lægeværelset. Kontrollen med medicinen varetages af læge/sygeplejerske. Arresthusets restmedicin afleveres på apoteket når udløbsdatoen overskrides.

Eventuelt medbragt restmedicin opbevares af arresthuset og udleveres til de indsatte ved løsladelsen.

Rensevæske og vejledninger hertil forefindes i tilknytning til arresthusets badeværelser. Rensevæske og vejledningen herom fjernes ofte af de indsatte (rensevæsken hældes ud og vejledningen rives ned).

Jeg kan oplyse at spørgsmålet om hvordan ordningen med rensesvæske fungerer indgår i den flere gange omtalte spørgeskemaundersøgelse af forholdene i arresthusene. (De fleste arresthuse har oplyst at ordningen med rensesvæske ikke fungerer uden problemer). Jeg er endvidere bekendt med at direktoratet har foretaget en evaluering af ordningen og har besluttet at forlænge den i seks måneder, jf. Nyt fra Kriminalforsorgen, december 1998, s. 16. I spørgeskemasagen har jeg bedt direktoratet om at underrette mig om resultatet af den fornyede evaluering som jeg går ud fra at direktoratet foretager efter udløbet af seks måneders perioden. Jeg har på nuværende tidspunkt ikke modtaget en sådan underretning.

På det foreliggende grundlag foretager jeg mig derfor ikke noget vedrørende dette forhold i relation til min inspektion af Arresthuset i Køge.

5. Belæg

Arresthusets primære opgave er at modtage anholdte og varetægtsarrestanter.

Arresthuset huser en række negativt stærke indsatte (rockere) og problematiske indsatte.

Arresthuset oplyste at overbelægning i arresthuset til tider kan være et problem. Der er i gennemsnit ca. 47 indsatte. Arresthuset er normeret til 48.

Af en oversigt over indsættelser i arresthuset pr. den 28. november 1999 som arresthuset fremsendte forud for inspektionen, fremgår bl.a. fordelingen af kategorierne af de indsatte der var indsat i arrest-

huset på dette tidspunkt. Der var flest varetægtsarrestanter, men også afsonere. Tre af de varetægtsfængslede sad isoleret på dette tidspunkt.

Arresthuset har kvindelige indsatte. På tidspunktet for inspektionen var der to kvindelige indsatte.

Arresthuset har børn i arresthuset ind imellem af sociale hensyn. Typisk dog kun i meget kort tid (en til to dage) indtil den unge fremstilles i retten hvor der ofte iværksættes kontakt med sociale institutioner. I et enkelt tilfælde dog over længere tid på grund af problemer med anbringelse af det pågældende barn.

Arresthuset benytter sig af ”styret fællesskab” i forbindelse med mindreåriges ophold i arresthuset.

Jeg har ingen bemærkninger til det oplyste om arresthusets belæg.

6. Andre forhold

6.1. Forplejning

Arresthuset har eget køkken, og det blev oplyst at de indsatte er overordentligt tilfredse med forplejningen. Flere af de indsatte som jeg talte med under inspektionen gav udtryk for stor tilfredshed med forplejningen. Arresthuset får årligt besøg af en kostkonsulent.

Alle tilbydes den mængde mad som de kan spise.

Som nævnt ovenfor kontrollerer Levnedsmiddelstyrelsen køkkenet med mellemrum.

I forbindelse med inspektionen spiste jeg og mine medarbejdere det samme måltid som de indsatte fik den pågældende dag (varm mad til frokost). Forplejningen giver mig ikke anledning til bemærkninger.

6.2. Mad udefra

De indsatte kan bestille grillmad udefra for egen regning på lør-, søn- og helligdage.

6.3. De indsattes adgang til køkkenfaciliteter

De indsatte har adgang til køkkenfaciliteter i fælleskøkkenet på 1. sal, hvor de indsatte kan tilberede egen mad i forbindelse med fællesskab.

Køkkenet indeholder køleskab og komfur samt skabe.

I køkkenet er der en varmtvandsbeholder hvorfra der kan tappes varmt vand til te og kaffe mv.

6.4. Købmand

De indsatte kan købe varer fra en købmand som kommer i arresthuset hver onsdag.

Specielle varer kan bestilles fra købmanden (der er mulighed for at faxe ordrer i løbet af ugen). I fællesskabstiden om søndagen kan de indsatte endvidere købe tobaksvarer og kaffe af personalet.

En af de indsatte som jeg havde en samtale med under inspektionen klagede over at købmandens priser i arresthuset overstiger de priser som købmanden i øvrigt sælger sine varer til. Arresthuset har oplyst at købmanden har afvist dette.

Købmanden er gentagne gange blevet opfordret af de indsatte til at indkøbe lavprisvarer fra Netto eller lignende. Købmanden har afvist dette.

Jeg foretager mig ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

6.5. Vold mv.

Der forekommer vold mellem indsatte, herunder i form af selvjustits over for sexkriminelle. Indsatte (navnlig rockere) har i enkelte tilfælde forlangt domsudskrifter af nye indsatte. Selvjustitsen udøves i forbindelse med gårdture og under madlavning og lignende.

Kvindernes tilstedeværelse i arresthuset giver ikke anledning til problemer, og de får lov til at være i fred.

Der har ifølge arresthusets svar af den 23. december 1997 i spørgeskemaundersøgelsen ikke været tilfælde af vold mod personalet i to år forud for arresthusets svar, når bortses fra et angreb med panserværnsraket den 2. februar 1997 som ikke skønnes rettet imod personalet.

Arresthusets tidligere værkfører har senere været udsat for et alvorligt voldeligt overgreb.

Der forekommer - i begrænset omfang - handel med stoffer i arresthuset. Der er dog formentlig ikke hårdere stoffer end hash og rygeheroin.

6.6. Tv-ordning

Arresthuset udlejer tv til de indsatte. Lejen er 5 kr. pr. dag.

Ombudsmanden har af egen drift over for Direktoratet for Kriminalforsorgen rejst nogle generelle spørgsmål om tv-ordninger i landets arresthuse og betalingen herfor. Denne undersøgelse er endnu ikke afsluttet.

Jeg foretager mig derfor ikke på nuværende tidspunkt noget vedrørende tv-ordningen i Arresthuset i Køge.

6.7. Fællesskab

Fællesskab foregår på hverdage mellem kl. 17.45 – 21.15, i weekenderne og på helligdage mellem 14.30 – 17.00.

Arresthuset opdeler de indsatte i to hold som holdes adskilt ved fællesskab og gårdtur. De indsatte på arresthusets to etager afholder således fællesskab hver for sig, således at de hver især har fællesskab hver anden dag i lokalerne på 1. sal.

Arresthuset begrundet dette med arresthusets negativt stærke indsatte (rockere) og problematiske indsatte.

Arresthuset blev som flere gange nævnt taget i brug i 1977.

Ved inspektionen måtte jeg umiddelbart få det indtryk at det oprindeligt var hensigten med indretningen af arresthuset at skabe mulighed for fællesskab for alle de indsatte – for hvem det af særlige grunde ikke er utilregneligt – i såvel fritiden, i arbejdstiden og ved gårdture. Både værkstederne, fritidsarealerne og gårdtursarealet ("udsigtsgården") er rummelige og skulle kunne danne grundlag for et sådant fællesskab.

Imidlertid praktiseres fællesskab efter det oplyste kun i begrænset omfang:

i værkstederne er kun et begrænset antal indsatte beskæftiget. På tidspunktet for inspektionen var der kun seks indsatte beskæftiget men typisk vil 10-12 indsatte efter det oplyste være beskæftiget i værkstedet,

i fritiden er der alene fællesskab hver anden dag og da kun etagevis. Den dag da en indsat ikke har fællesskab er den pågældende låst inde på sin celle.

For indsatte der ikke arbejder i værkstedet – det vil sige for godt 30 indsattes vedkommende – er forholdet således det at de er låst inde i deres celle hele tiden bortset fra det tidspunkt hver anden dag

fra kl. 17.45 til 21.15 (weekender og helligdage mellem kl. 14.30 til 17.00) hvor de har fællesskab i fritiden og det tidspunkt da de befinder sig i de omtalte bure (gårdtursarealerne) i en time hvor fællesskabet er begrænset til seks-otte indsatte i hvert bur.

Jeg er naturligvis opmærksom på at sikkerhedsmæssige forhold i bestemte situationer kan nødvendiggøre begrænsninger i fællesskab. Jeg forstod imidlertid under inspektionen at de nævnte begrænsninger i fællesskabet er permanente.

Jeg beder arresthuset og Direktoratet for Kriminalforsorgen om at oplyse om min beskrivelse af forholdene er korrekt.

Jeg beder oplyst hvilken myndighed der har truffet afgørelse om begrænsningen af fællesskabet, hvornår afgørelsen er truffet og på hvilket grundlag.

Jeg henviser i øvrigt til at spørgsmålet om fællesskab på gangene og på tværs af etagerne indgik i min inspektion af Arresthuset i Vordingborg. Direktoratet har på mødet den 17. maj 1999 (i sagen om spørgeskemaundersøgelsen) oplyst at direktoratet vil drøfte dette spørgsmål med arresthusene. Jeg har endnu ikke modtaget underretning fra direktoratet om resultatet af disse drøftelser.

6.8. Besøg

De indsatte kan højst få besøg to gang ugentligt på hverdage mellem kl. 08.00 og 21.00, lørdage mellem 14.30 og 16.30 og mellem 18.00 og 21.00 samt søndage mellem 9.00 og 12.00 og mellem 14.30 og 16.30 samt mellem 18.00 og 21.00.

Arresthuset oplyste at det tilstræbes at udvise fleksibilitet i forhold til besøgsreglerne i det omfang det af praktiske hensyn kan lade sig gøre.

Det oplyste om besøg giver mig ikke anledning til bemærkninger.

6.9. Talsmandsordning

Arresthuset oplyste at der ikke er nogen talsmandsordning, men at der afholdes fællesmøder med de indsatte som har adgang til fællesskab hvert kvartal. Fællesmødet indkaldes ved opslag.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Viborg har dette arresthus rettet henvendelse til Dansk Arrestforvarerforening med anmodning om at foreningen kontakter direktoratet med henblik på udarbejdelse af ensartede regler for talsmandsvirksomhed i arresthusene. Direktoratet har oplyst at direktoratet har modtaget en henvendelse fra Dansk Arrestforvarerforening den 21. juni 1999. Det fremgår af henvendelsen at spørgsmålet om ensretning af praksis på området har været drøftet på foreningens årsmøde, og at man er nået til den konklusion at foreningen vil fraråde at praksis forsøges ensrettet, idet det i visse arresthuse vil betyde en stramning der ikke findes hensigtsmæssig eller nødvendig.

Arrestforvarerforeningen har over for direktoratet bl.a. peget på at de indsattes mulighed for fællesskab i de enkelte arresthuse vil være af stor relevans for hvorledes talsmandsordningen bør være. Jeg har bedt direktoratet underrette mig om resultatet af direktoratets behandling af denne henvendelse og direktoratet har ved brev af den 29. januar 2000 bl.a. svaret følgende:

”...

Direktoratet er enig i, at det ud fra ovennævnte betragtninger vil være uhensigtsmæssigt at udarbejde ensartede regler for talsmandsordninger på arresthusområdet, men mener i overensstemmelse med foreningens holdning, at de indsatte via den lokale husorden, opslag eller lignende bør sikres en orientering om, hvorledes de organisatoriske former for drøftelser med de indsatte administreres i det enkelte arresthus.

Direktoratet har derfor dags dato anmodet arresthusene om at sørge for, at de indsatte via den lokale husorden, opslag eller lignende orienteres om, hvorledes de organisatoriske former for drøftelser med de indsatte administreres i arresthuset.”

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvad direktoratets anmodning har givet anledning til.

6.10. Avishold

Arresthusets biblioteksordning omfatter som nævnt ovenfor aviser fra biblioteket i Køge, herunder fire daglige aviser.

6.11. Samarbejde med de sociale myndigheder

Arresthuset har et godt samarbejde med de sociale myndigheder også i forbindelse med løsladelser.

Arresthuset har desuden tilknyttet fire medarbejdere fra Kriminalforsorgen i Frihed som hver besøger arresthuset en gang ugentligt.

Fængselsfunktionærerne er opdelt i kontaktpersongrupper hvor den enkelte fængselsfunktionær har ansvar for bestemte indsattes forsorgsmæssige betjening, dog således at en "bagstopperordning" sikrer at en fængselsfunktionærs fravær ikke betyder at der ikke er adgang til en kontaktperson.

Inden for det første døgn efter indsættelsen i arresthuset præsenterer kontaktpersonen sig og orienterer den indsatte om sin funktion som kontaktperson, samt gennemfører en indsættelsessamtale. Ved denne samtale bliver den indsattes baggrund beskrevet med henblik på (med den indsattes samtykke) at underrette relevante personer om indsættelsen, herunder for eksempel for at sikre at den indsatte ikke mister sit medlemskab af A-kasse. Indsættelsessamtalen skal desuden afdække den indsattes egne ønsker om hvorledes opholdstiden kan anvendes mest konstruktivt.

Såfremt indsatte har forsorgsmæssige behov som bedst kan varetages af en person med socialrådgiveruddannelse, kontakter kontaktpersonen forsorgsmedarbejderen telefonisk og giver underretning derom. I øvrigt vil forsorgsmedarbejderen tage kontakt med den nyindsatte ved sit første fremmøde i arresthuset.

Jeg henviser desuden til det der er anført ovenfor under pkt. 5. om samarbejdet med sociale myndigheder i forbindelse med børn i arresthuset.

Dette giver mig ikke anledning til bemærkninger.

6.12. El-artikler

De indsatte må medbringe egen radio, højttalere, cd-afspiller, playstations og de lejede fjernsyn på cellen. Ud over disse effekter er det ikke tilladt for de indsatte at have el-artikler på cellerne.

7. Samtaler med indsatte

Jeg havde samtaler med i alt fire indsatte. Under mødet med arresthusets ledelse forelagde jeg de indsattes klager for ledelsen.

De tre indsatte har desuden fået særskilte svar på deres klager, medens den fjerde efter aftale ikke modtog særskilt svar. De indsattes klager indgår i øvrigt i denne rapport hvor det er relevant.

8. Gennemgang af rapporter

Ved starten af inspektionen bad jeg om at modtage kopi af arresthusets rapporter mv. for perioden fra den 1. december 1998 til den 1. december 1999 vedrørende disciplinærsager, enrumsanbringelse, anbringelse i sikringscelle, anbringelse i observationscelle, magtanvendelse og anvendelse af håndjern. Jeg bad om at antallet af rapporter i hver kategori dog blev begrænset til de seneste 20.

Jeg har herefter modtaget 29 forhørsrapporter, hvoraf ni endte med enrumsanbringelse, fem magt-anvendelsesrapporter, en håndjernsrapport, fire sikringscellerapporter og otte rapporter om anbringelse i observationscelle.

Ved min gennemgang af det modtagne materiale har jeg navnlig haft opmærksomheden henledt på hvorvidt proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt. Jeg har også været opmærksom på spørgsmålet om overholdelse af reglerne om notatpligt. Gennemgangen giver mig anledning til følgende bemærkninger:

8.1. Disciplinærsager

8.1.1.

20 forhørsrapporter vedrørte varetægtsarrestanter. Dertil kommer de ni sager om enrumsanbringelse som angik to fængselsafsonere og syv varetægtsarrestanter.

19 sager endte med ikendelse af disciplinærstraf. Ni sager endte med enrumsanbringelse. I tre af enrumssagerne skete der tillige politianmeldelse. Den sidste sag blev afsluttet da den indsatte blev løsladt. I en række af sagerne er euforiserende stoffer frataget de indsatte. I et tilfælde blev en mobiltelefon overgivet til politiet.

Foranlediget af en klage fra en indsat som jeg havde en samtale med under inspektionen modtog jeg desuden en rapport vedrørende visitation af klageren (rapport af den 6. december 1999). Jeg har ikke i øvrigt modtaget visitationsrapporter, men det fremgår af de fleste af disciplinærsagerne at der tillige er sket visitation. Arresthuset oplyste i forbindelse med inspektionen at der alene foretages visitationer på egen hånd såfremt øjemedet ellers vil forspildes.

Dette giver mig ikke anledning til i øvrigt at undersøge spørgsmålet om arresthusets visitationspraksis.

Af rapport af den 23. november 1999 vedrørende magtanvendelse fremgår det at indsatte blev indsat i forhørscele den 23. november 1999 kl. 9.25 og udtaget af forhørscele den samme dag kl. 14.00. Jeg har ikke modtaget nogen rapporter vedrørende denne forhørsceleanbringelse.

Jeg beder om at arresthuset fremsender eventuelle rapporter eller protokoludskrifter vedrørende forhørsceleanbringelsen.

De krav der gælder for behandlingen af disciplinærsager - i hvert fald for så vidt angår strafafsonere - gælder også i tilfælde hvor der anvendes andre foranstaltninger over for den indsatte, jf. pkt. 11, i Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning af 5. december 1995 om behandling af sager om disciplinærstraf mv. i Kriminalforsorgens anstalter og arresthuse. I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nakskov rejste jeg bl.a. spørgsmålet om anvendelsen af pkt. 11 i relation til varetægtsarrestanter over for direktoratet.

Direktoratet svarede mig ved brev af den 16. december 1999 bl.a. følgende:

”...

For så vidt angår enrumsanbringelse af varetægtsarrestanter findes reglerne herom i direktoratets cirkulære af 13. september 1978 om adgangen til at anbringe varetægtsarrestanter i enrum. Det vil ligeledes efter reglerne i dette cirkulære i visse tilfælde kunne være relevant i forbindelse med en disciplinærsag at overveje enrumsanbringelse af en varetægtsarrestant.

Det fremgår af § 39 i direktoratets bekendtgørelse af 12. september 1978 om ophold i varetægtsfængsel, at hvis der til opretholdelse af orden og sikkerhed i varetægtsfængslet foretages væsentlige indgreb i varetægtsarrestantens rettigheder, skal det med de fornødne lempelser ske under iagttagelse af reglerne om disciplinærsagens behandling i bekendtgørelsens § 37, jf. direktoratets cirkulære af 13. september 1978 om anvendelse og fuldbyrdelse af disciplinærstraf over for varetægtsarrestanter og om disciplinærsagers gennemførelse.

...”

På denne baggrund indgår alle de 29 forhørssager i min undersøgelse under dette punkt, herunder også de ni sager vedrørende enrumsanbringelse hvoraf de syv angår varetægtsarrestanter.

Reglerne om gennemførelse af disciplinærsager over for afsonere findes i fuldbyrdelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 421 af 21. juni 1973 med senere ændringer om fuldbyrdelse af frihedsstraf) og Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 10. marts 1976 med senere ændringer om anvendelse og fuldbyrdelse af disciplinærstraf over for indsatte og om disciplinærsagers gennemførelse. For så vidt angår varetægtsarrestanter findes reglerne i bekendtgørelse af 12. september 1978 om ophold i varetægtsfængsel og i direktoratets cirkulære af 13. september 1978 med senere ændringer.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i forlængelse af disse cirkulærer udstedt ovennævnte vejledning af 5. december 1995 om behandling af

sager om disciplinærstraf mv. i Kriminalforsorgens anstalter og arresthusene.

Bestemmelserne i §§ 5-10 i cirkulæret vedrørende varetægtsarrestanter er indholdsmæssigt identiske med bestemmelserne i §§ 6-11 i cirkulæret vedrørende afsonere. I det følgende er det cirkulæret vedrørende afsonere der er anvendt (uanset at der har været tale om flest varetægtsarrestanter).

8.1.2.

Efter cirkulærets § 6 kan den indsatte hvis der er begrundet formodning om at denne har overtrådt bestemmelser der må antages at medføre disciplinærstraf af strafcelle midlertidigt anbringes i forhørscele. Anbringelse i forhørscele kan dog efter bestemmelsen kun ske hvis det er nødvendigt til undersøgelsens gennemførelse. Hvis beslutningen er truffet af andre end institutionens leder, skal denne snarest underrettes om anbringelsen, jf. § 6, stk. 1, 2. pkt. Den indsatte skal snarest muligt orienteres om begrundelsen for anbringelsen og skal have lejlighed til at udtale sig, jf. § 6, stk. 2. Tiden tilbragt i forhørscele skal fradrages i udståelsen af strafcelle, jf. § 6, stk. 3.

Det fremgår af vejledningens pkt. 9, sidste pind, at der i det forhørsnotat der skal udfærdiges efter cirkulærets § 9, stk. 4, jf. nedenfor, skal gøres notat om bl.a. varigheden af en eventuel forudgående forhørsceleanbringelse.

For at det er muligt at efterprøve om de øvrige bestemmelser i disciplinærstrafcirkulærets § 6 (stk. 1 og 2) er overholdt, må der efter min opfattelse gøres notat også om overholdelsen af disse bestemmelser.

I samtlige 20 disciplinærsager var der anvendt forhørscelleanbringelse. I otte af de ni sager om enrumsanbringelse var der anvendt forhørscelleanbringelse. Der er således anvendt forhørscelle i 28 sager af de 29 sager.

Der er i alle sager hvor der blev anvendt forhørscelle gjort notat om anbringelsen i forhørscelle og tidspunktet herfor i forhørsnotatet. I forhørsrapporterne fra den 23. september 1999 og den 29. april 1999 fremgår klokkeslættet for forhørscelleanbringelsen, men ikke datoen herfor. Datoen for indberetningen og forhøret er imidlertid sammenfaldende i begge disse sager hvorfor forhørscelleanbringelsen må have været samme dag som forhøret.

I tre af sagerne vedrørende enrumsanbringelse (forhør af den 18. januar 1999, den 4. august 1999 kl. 14.30 og den 4. august 1999 kl.16.00) fremgår datoen for forhørscelleanbringelsen ligeledes ikke udtrykkeligt, men alene klokkeslættet. I sagen vedrørende forhør af den 26. april 1999 fremgår hverken dato eller klokkeslæt for anbringelsen i forhørscelle. Jeg går på baggrund af oplysningerne i protokollerne ud fra at forhørscelleanbringelserne også i disse sager skete samme dag som indberetningerne.

Jeg går ud fra at arresthuset for fremtiden er opmærksom på mere præcist at angive datoen for forhørscelleanbringelsen.

I de 19 sager der førte til anbringelse i strafcelle, fremgår det at der er sket fradrag for anbringelsen i den idømte disciplinærstraf, jf. cirkulærets § 6, stk. 3. I to tilfælde fremgår det udtrykkeligt med oplysning om at strafcelleanbringelsen regnes fra anbringelsen i forhørscelle, mens det i de

resterende 17 sager er underforstået og alene fremgår af udmålingen af den idømte strafcelle. Det fremgår således i alle tilfælde at der er sket fradrag for anbringelsen i den idømte disciplinærstraf, jf. cirkulærets § 6, stk. 3.

Det fremgår ikke udtrykkeligt i nogen af sagerne hvornår forhørsceanbringelsen ophørte, eller hvor lang tid den varede. Jeg går ud fra at forhørsceanbringelserne i alle sagerne ophørte samtidig med at forhørene blev indledt.

Der er således ikke forholdt i overensstemmelse med vejledningens pkt. 9, sidste pind. Dette er beklageligt.

Det fremgår ikke af nogen af forhørsnotaterne hvem der traf beslutningen om forhørsceanbringelse - og hvis det var en anden end institutionens leder, om denne da blev underrettet, jf. § 6, stk. 1, 2. pkt. Det fremgår heller ikke om der er forholdt i overensstemmelse med § 6, stk. 2.

Jeg beder arresthuset om at oplyse nærmere om disse forhold og vedlægge indberetningerne og eventuelle yderligere notater herom.

Forhørsceanbringelse forudsætter som anført i cirkulærets § 6, stk. 1, at det er "nødvendigt af hensyn til undersøgelsens gennemførelse".

Ud fra oplysningerne i forhørsprotokollerne i de sager hvor der skete forhørsceanbringelse, er der i seks af sagerne (forhør af den 18. januar 1999, den 4. august 1999 kl. 14.30, den 4. august 1999 kl.16.00, den 17. september 1999 kl. 11.40, den 17. september 1999 kl. 12.30 og den 17. september 1999 kl. 12.50) foretaget undersøgelser i tidsrummet mellem

forhørsceanbringelsen og forhøret. Der ses i de resterende 22 af sagerne ikke at være foretaget undersøgelser i tidsrummet mellem forhørsceanbringelsen og forhøret.

Jeg beder arresthuset for så vidt angår de 22 sager om en udtalelse om grundlaget for anbringelse i forhørsce set i relation til betingelsen om at anbringelsen skal være nødvendig af hensyn til undersøgelsens gennemførelse.

8.1.3.

Disciplinærsager skal behandles hurtigt muligt, jf. cirkulærets § 7, stk. 2.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nykøbing Falster har jeg udtalt at forhør der afholdes op til tre dage efter indberetningen efter min opfattelse for så vidt er i overensstemmelse med § 7, stk. 2. Jeg har samtidig bedt Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om hvor grænsen ligger i bestemmelsen (når der ikke foreligger særlige omstændigheder der gør at forhør ikke kan afholdes inden for tre dage, f.eks. at den indsatte på grund af bortgang eller lignende er fraværende fra institutionen). Direktoratet har i en udtalelse af den 1. december 1999 anført følgende:

”Cirkulærets § 7, stk. 2, vedrører alle de sagsbehandlingsskridt, der findes påkrævet, for at disciplinærsagen kan gennemføres, jf. § 7, stk. 1.

I en række tilfælde vil det være påkrævet at indhente yderligere indberetninger eller foretage afhøringer af personale eller medindsatte. Disse sagsbehandlingsskridt vil almindeligvis foretages inden forhøret af den indsatte, jf. herved cirkulærets § 9. Endvidere kan det i en række situationer være nødvendigt at foretage genafhøring af såvel den indsatte som af vidner.

Det er direktoratets opfattelse, at der allerede af disse grunde ikke kan fastsættes en fast øvre grænse for, hvor lang tid der må gå inden (endeligt) forhør af den indsatte. Der henses her bl.a. til, at personale, der skal afhøres, kan have tjenestefri, være på ferie etc.

Det er dog direktoratets opfattelse, at der altid snarest skal foretages en gennemlæsning af en indberetning, når denne modtages, med henblik på en vurdering af, hvorledes sagens videre behandling skal tilrettelægges, således at yderligere bevisoptagelse kan ske hurtigst muligt.

Det er endvidere direktoratets opfattelse, at forhør af den indsatte bør ske hurtigst muligt, således at den indsatte endnu har det passerede i frisk erindring, da dette findes at have betydning for den indsattes mulighed for at forsvare sig og fremkomme med fyldestgørende oplysninger til brug for disciplinærsagens afgørelse.”

Ved vurderingen af spørgsmålet om den tidsmæssige behandling af sagen må der efter min opfattelse i øvrigt lægges vægt på om den indsatte i forbindelse med det disciplinære forhold er hensat i forhørscele eller foreløbig enrum.

25 af sagerne er behandlet den samme dag eller en-to dage efter indberetningen. Et tilfælde (forhør af den 20. april 1999) er behandlet tre dage efter indberetningen.

To tilfælde (forhør af den 4. august 1999 kl. 14.30 og den 4. august 1999 kl.16.00) er behandlet fire dage efter indberetningen. Forhørsceleanbringelsen skete i begge de to sager den 31. juli 1999, og der blev foretaget afhøring af en medindsat den 2. august 1999.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse mig om årsagen til at forhør i disse to tilfælde først blev afholdt den 4. august 1999.

8.1.4.

§ 9 i disciplinærstrafcirkulæret har følgende indhold:

"I disciplinærsager i øvrigt gøres den indsatte bekendt med, hvad der er indberettet, og orienteres i hovedtræk om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer i sagen.

Stk. 2. Afgørelsen træffes under den indsattes tilstedeværelse, efter at han har haft lejlighed til at udtale sig.

Stk. 3. Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens funktionærer.

Stk. 4. Om disciplinærsagens gennemførelse gøres notat i en særlig protokol. Notatet skal indeholde en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer, der skal protokolleres, medens vedkommende er til stede. Protokollatet søges affattet således, at det kan godkendes af den pågældende. Notatet skal endvidere indeholde oplysning om, hvilke bestemmelser der anses overtrådt, på hvilket grundlag dette anses for bevist og oplysning om afgørelsen."

8.1.5.

Jeg har ikke modtaget indberetningerne i nogen af sagerne, men jeg lægger på baggrund af forhørsrapporternes indhold til grund at alle indsatte er gjort bekendt med det indberettede, jf. cirkulærets § 9, stk. 1. Den indsatte har endvidere haft lejlighed til at udtale sig herom, jf. § 9, stk. 2.

Jeg lægger således til grund at der i alle tilfælde er sket fornøden partshøring efter cirkulærets § 9, stk. 1 og 2, og forvaltningslovens § 19.

Da det efter notatet i protokollen med angivelse af afgørelsen er anført at den indsatte er gjort bekendt med klageadgangen, lægger jeg til grund at den indsatte har været til stede (også) mens afgørelsen blev truffet, jf. cirkulærets § 9, stk. 2.

8.1.6.

Alle afhøringer skal overværes af et vidne, jf. disciplinærcirkulærets § 9, stk. 3, og det skal af forhørsprotokollen fremgå hvem der har fungeret som vidne, jf. vejledningens pkt. 10.

Der har været et navngivet vidne til stede i samtlige tilfælde.

Den funktionær der har foretaget indberetningen, eller andre der har været involveret i forholdet, må ifølge vejledningens pkt. 8 ikke fungere som vidne i sagen. Er der ikke andre personalemedlemmer til stede bør forhøret udsættes, medmindre den indsatte ønsker forhøret gennemført eller særlige omstændigheder taler imod en udsættelse af forhøret.

I ingen af de 29 forhørsrapporter fremgår det om vidnet var forskellig fra indberetteren. Da jeg ikke har været i besiddelse af indberetningerne, kan jeg ikke se om vidnet i nogen af sagerne måtte have været involveret i forholdet. Jeg går imidlertid ud fra at det ikke har været tilfældet.

8.1.7.

Der er i alle sager gjort notat om disciplinærsagens gennemførelse, jf. cirkulærets § 9, stk. 4.

8.1.7.1.

Nærmere regler om den protokol der skal anvendes efter denne bestemmelse findes i disciplinærstrafvejledningens pkt. 10. Heraf fremgår det at kravet om en "særlig protokol" kan opfyldes ved at anvende et ringbind, under forudsætning af at der sker fortløbende sidenummerering. Hvis en side ikke er helt udfyldt, bør det ifølge vejledningen markeres med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning har direktoratet udtalt følgende om fortløbende sidenummerering:

”...

Det er direktoratets opfattelse, at kravet om fortløbende paginering ikke kan opfyldes ved nummerering af det enkelte forhørsudskrift. Baggrunden for kravet om fortløbende paginering er, at det bør sikres, at det kan konstateres, at der ikke er bortkommet/fjernet sider fra den anvendte protokol, og dette sikres ikke ved den foretagne nummerering, som ikke angiver, hvor mange sider den enkelte forhørsudskrift består af.

Direktoratet har over for arresthuset tilkendegivet, at den foretagne nummerering for fremtiden bør suppleres med fortløbende paginering af de enkelte sider.

...”

Alle forhørene er noteret på særskilte sider og skrevet på maskine, og jeg går ud fra at de herefter er indsat i ringbind. Der er ikke foretaget en fortløbende paginering i overensstemmelse med de ovenfor angivne retningslinier.

Dette er beklageligt.

Der er ikke foretaget markering med en lodret streg på ikke helt udfyldte sider, men alle forhør slutter med ordene ”Således passeret”, eller ”Således passeret og godkendt” samt med angivelse af forhørslederens navn.

Kravet om en lodret streg gælder uanset om det ellers er angivet eller fremgår at forhøret er slut. Det er derfor beklageligt at der ikke er forholdt i overensstemmelse med vejledningens pkt. 10 på dette punkt.

Efter vejledningens pkt. 10 skal dato for indberetning og øvrige dokumenter der fremlægges til protokollen, tydeligt fremgå af protokollen. I fem tilfælde (forhør af den 18. januar 1999, den 11. februar 1999, den 7. april 1999, den 2. september 1999 og den 29.

september 1999) fremgår datoen for indberetningen ikke tydeligt af protokollen. I to sager fremgår datoen for den rapport der ligger til grund for indberetningen ikke (forhør af den 4. august 1999 kl. 14.30 og den 4. august 1999 kl.16.00)

Dette er beklageligt.

Det skal efter vejledningens pkt. 10 endvidere fremgå af protokollen om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring eventuelt ved sin underskrift. Alle 29 forhørsnotater slutter med ordene ”Således passeret”, eller ”Således passeret og godkendt” og jeg går ud fra at der med ordet ”godkendt” sigtes til indsattes godkendelse.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover mere tydeligt vil angive om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring, herunder ved at der i protokollen indføres en fast rubrik hvor den indsatte får mulighed for at underskrive.

Derudover skal det, med angivelse af navn og titel, fremgå hvem der har indberettet sagen, jf. vejledningens pkt. 10. Dette fremgår ikke i nogen tilfælde.

Det er beklageligt.

Protokollen skal underskrives af forhørslederen. I 9 af de 29 sager har forhørslederen ikke underskrevet protokollen. I de resterende sager har forhørslederen enten underskrevet i tilknytning til

en maskinskreven angivelse af forhørslederens navn eller i højre side i tilknytning til ordene ”Udskriftens rigtighed bekræftes”.

Jeg finder det bedst stemmende med vejledningens pkt. 10 at forhørslederen i alle tilfælde underskriver i tilknytning til den maskinskrevne angivelse af forhørslederens navn.

Der er således ikke forholdt i overensstemmelse med vejledningens pkt. 10 hvorefter protokollen skal underskrives af forhørslederen.

8.1.7.2.

Ifølge vejledningens pkt. 9 skal notatet indeholde "en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24", dvs. de krav der gælder for indholdet af begrundelser for skriftlige afgørelser.

Notatet (begrundelsen) skal for det første indeholde oplysninger om de faktiske omstændigheder der er tillagt betydning for afgørelsen, herunder en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer, jf. pkt. 9, 1. pind.

Der er i alle tilfælde en gengivelse af det indberettede.

Da jeg som nævnt ikke har modtaget de indberetninger som ligger til grund for forhøret i nogen af sagerne, kan jeg ikke vurdere om gengivelsen i rapporten i øvrigt er i overensstemmelse hermed. Jeg går dog ud fra at det er tilfældet.

De afgivne forklaringer er endvidere gengivet i alle sagerne.

For det andet skal det fremgå af notatet hvad der anses for bevist og ikke bevist, og hvad der i bevisbedømmelsen er lagt vægt på, jf. vejledningens pkt. 9, 2. og 3. pind. Direktoratet for Kriminalforsorgen har i sin rapport af den 27. februar 1997 vedrørende direktoratets inspektion af arresthuset den 5. december 1996 påpeget over for arresthuset at der skal tages udtrykkeligt stilling til den pågældendes partsanbringender i sager hvor den afhørte ikke eller kun delvist erkender det forhold han straffes for.

I de fleste tilfælde har den indsatte erkendt forholdet, og der har derfor ikke været spørgsmål om bevisbedømmelse.

I sagen vedrørende forhør af den 19. august 1999 fremgår det ikke tydeligt om den indsatte har erkendt forholdet, idet det alene oplyses hvad den indsatte har forklaret hvilket hverken be- eller afkræfter det indberettede.

På baggrund af oplysningerne i forhørsnotatet går jeg ud fra at indsatte i øvrigt har erkendt forholdet. Det havde været mest korrekt at angive dette i protokollen.

I sagen vedrørende forhør af den 7. april 1999 erkendte den indsatte at hun havde tilvirket en flaske med rygerør, men ikke til to andre tilsvarende flasker. Indsatte blev idømt strafcelle i 6 dage. Det fremgår ikke af afgørelsen i sagen hvorvidt afgørelsen om strafcelleanbringelse og udmålingen af varigheden af strafcelleanbringelsen blev bygget på det erkendte eller på fundet af alle tre flasker.

Jeg finder det beklageligt at det ikke fremgår af protokollen om afgørelsen alene bygger på det erkendte eller om den tillige bygger på fundet af de to flasker som den indsatte ikke erkendte tilhørsforhold til.

Samme problemstilling gør sig gældende i sagen vedrørende forhør af den 3. maj 1999 hvor den indsatte erkendte tilhørsforholdet til de effekter som blev fundet i hans celle på nær det fundne sølvpapir som tilsyneladende havde været anvendt til hashristning.

Jeg finder det beklageligt at det ikke fremgår af protokollen om afgørelsen alene bygger på det erkendte eller om den tillige bygger på fundet af sølvpapiret som den indsatte ikke erkendte tilhørsforhold til.

I sagen vedrørende forhør af den 20. april 1999 havde den indsatte ingen bemærkninger til oplysningerne om fundet af en hashpipe i hans celle. Om bevisvurderingen hedder det i afgørelsen:

”...

Den indsatte ønsker ikke bisidder og har ingen bemærkninger overhovedet, hvorfor arresthuset lægger bevismaterialet til grund for, at han har overtrådt ...”

Jeg går ud fra at arresthuset med det citerede mener at arresthuset på baggrund af den indsattes ønske om ikke at udtale sig lagde de øvrige oplysninger i sagen til grund, og jeg bemærker at formuleringen i det citerede er uheldig for så vidt den kan opfattes som om det er den indsattes tavshed der får arresthuset til at lægge oplysningerne til grund og ikke det forhold at beviserne kan bære afgørelsen i sig selv og i øvrigt er uomtvistede.

I sagen vedrørende to forhør af den 4. august 1999, henholdsvis kl. 14.30 og kl. 16.00 (samme sag) ønskede de indsatte ikke at udtale sig. Oplysningerne i sagen bestod dels af en rapport hvoraf det fremgik at de to indsatte af to ansatte var observeret på vej ud af en celle hvor en medindsat straks efter blev fundet liggende med tegn på at være blevet overfaldet, dels offerets egen forklaring om at han blev overfaldet af to personer (som han dog ikke kunne eller ville identificere). Arresthuset traf afgørelse med følgende begrundelse:

”...

Arresthuset finder tilstrækkelig grundlag for at antage, at den indsatte har begået vold over for en medindsat, ...”.

Denne begrundelse opfylder efter min opfattelse ikke kravet i vejledningens pkt. 9, 2. pind, om at det skal anføres hvad der i bevisbedømmelsen er lagt vægt på. Dette er beklageligt.

For det tredje skal notatet indeholde oplysninger om hvilke bestemmelser der anses for overtrådt - med angivelse af loven, bekendtgørelsen eller cirkulæret, samt ved præcis angivelse af §, stk., litra eller nr. etc., jf. vejledningens pkt. 9, pind 4. Det er i den forbindelse anført at det i sager vedrørende indtagelse af euforiserende stoffer vil være tilstrækkeligt at henvise til lov om euforiserende stoffer uden at henvise til bilaget til bekendtgørelsen om euforiserende stoffer, idet det ikke i alle tilfælde er muligt at fastslå arten af indtagne stoffer.

I 17 af de 20 disciplinærsager er der henvist til lov om euforiserende stoffer.

I sagen vedrørende forhør af den 19. august 1999 er der henvist til at den indsatte har overtrådt ”cirkulæret af 13. november 1978, § 18, stk. 4.”. Jeg går ud fra at henvisningen angår § 18, stk. 4, i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse af 12. september 1978 om ophold i varetægtsfængsel, som angiver at de indsatte skal anvende en almindelig god omgangstone og følge personalets anvisninger.

Den anvendte henvisning er således forkert.

I sagen vedrørende forhør af den 17. marts 1999 er der henvist til ”Justitsministeriets bekendtgørelse, § 18, stk. 3, hvorfor han, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 35, stk. 1, ikendes...”.

Jeg går ud fra at henvisningen til ”Justitsministeriets bekendtgørelse” angår Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse af 12. september 1978 om ophold i varetægtsfængsel (varetægtsbekendtgørelsen).

Efter § 18, stk. 3, i varetægtsbekendtgørelsen, skal varetægtsarrestanter overholde de bestemmelser som institutionens leder har fastsat af ordens- og sikkerhedshensyn. De indsatte kan ikke overtræde denne bestemmelse, men alene de bestemmelser som institutionen har fastsat efter denne bestemmelse.

Der må derfor også henvises til disse bestemmelser i forbindelse med angivelsen af de bestemmelser som anses for overtrådt i de konkrete tilfælde.

I sagen vedrørende forhør af den 28. september 1999 blev den indsatte løsladt før der blev truffet afgørelse, og der har derfor ikke i denne sag været spørgsmål om angivelse af den overtrådte bestemmelse.

Ud over at henlede arresthusets opmærksomhed på det ovennævnte forhold foretager jeg mig på den foreliggende baggrund ikke mere i den anledning. Jeg går ud fra at arresthuset i fremtiden vil foretage en mere præcis angivelse af de bestemmelser der anses for overtrådt, jf. vejledningens pkt. 9, pind 4.

Notatet skal endelig for det fjerde indeholde en præcis angivelse af hjemlen for den reaktion (straf eller anden foranstaltning), som disciplinærsagen resulterer i (lov, bekendtgørelse, cirkulære, §, stk., litra eller nr. etc.), jf. vejledningens pkt. 9, pind 5.

I en sag var der som nævnt ikke truffet nogen afgørelse om disciplinærstraf eller andre foranstaltninger, og der har derfor ikke skullet angives noget hjemmelsgrundlag for reaktionen. I de resterende 28 sager blev der truffet afgørelse om enten strafcelle (i visse tilfælde i kombination med konfiskation, jf. herom nedenfor under pkt. 8.1.11) eller enrumsanbringelse.

I flere sager er der for så vidt angår hjemlen for reaktionen (strafcelle) henvist til varetægtsbekendtgørelsens ”§ 35, jf. § 1 og 3.”.

Bekendtgørelsens § 1 omhandler de indskrænkninger som varetægtsarrestanter er underkastet samt kriminalforsorgens pligt til at begrænse de erhvervsmæssige, sociale og erhvervsmæssige ulemper som følger af varetægten mv., medens § 3 omhandler de almindelige regler om varetægtsarrestanter adgang til fællesskab, herunder rettens bestemmelser om isolation samt om enrumsanbringelse.

Henvisningen til disse bestemmelser i forbindelse med angivelsen af hjemmelen for den disciplinære reaktion er ikke "præcis". Den korrekte hjemmelshenvisning er varetægtsbekendtgørelsens § 35, stk. 1 (eventuelt med angivelse af den relevante pind i stk. 1), jf. den eller de regler eller regelsæt som er relevante.

Hvis sagen ikke udmunder i en disciplinærstraf, men i en anden foranstaltning (f.eks. anbringelse i enrum) må der henvises til det relevante retsgrundlag for denne foranstaltning. I ni af de 29 forhørsager blev der som nævnt truffet afgørelse om enrumsanbringelse.

I sagen vedrørende forhør af den 17. september 1999, kl. 12.50, afviste den indsatte sit kendskab til ødelæggelsen af en rude.

Af notatets side 2 (bagsiden) fremgår det at den indsatte blev enrumsanbragt, men forhørsnotatet indeholder ingen afgørelse eller begrundelse for enrumsanbringelsen, men det fremgår dog at han har fået klagevejledning.

Jeg beder arresthuset om at oplyse mig om årsagen til at der ikke er anført nogen afgørelse eller begrundelse for enrumsanbringelsen.

I sagerne vedrørende forhør af den 17. september 1999, kl. 11.40 og den 17. september 1999, kl. 12.30 er der henvist til "...cirkulære af 13. september 1978 og i.h.t. § 3, stk. 3, i Justitsministeriets bekendtgørelse af 12. september 1978 om ophold i varetægtsfængsel, § 2, stk. 2,...". Baggrunden for anbringelsen i enrum var et undvigelsesforsøg, herunder ved ødelæggelse af en panserrude. Jeg går ud fra at henvisningen til § 2, stk. 2, angår cirkulæret af 13. september 1978.

I sagen vedrørende forhør af den 11. februar 1999, som vedrører en afsoner, er der henvist til "...§ 4, stk. 2 i Justitsministeriets bekendtgørelse af 21. juni 1973, § 2, stk. 2...". Jeg går ud fra at henvisningen til § 2, stk. 2, angår cirkulæret af 14. september 1978.

I sagerne vedrørende forhør af den 18. januar 1999 og den 26. april 1999 er der henvist til henholdsvis Justitsministeriets cirkulære af 13. september 1978, § 2, stk. 2 og Justitsministeriets cirkulære af 14. september 1978, § 2, stk. 2.

Henvisningen skal for at være helt "præcis" angive hvilket nr. i enrumscirkulærernes § 2, stk. 2, som er hjemmel for enrumsanbringelsen. Ud over at henlede arresthusets opmærksomhed på det ovennævnte forhold foretager jeg mig ikke mere i den anledning. Jeg går ud fra at arresthuset i fremtiden vil foretage en mere præcis angivelse af de bestemmelser der indeholder hjemmel for reaktionen, jf. vejledningens pkt. 9, pind 4.

Reglerne om notatpligt med hensyn til begrundelsen for enrumsanbringelse, findes i § 3, stk. 6, i cirkulære af 14. september 1978 med senere ændringer om adgangen til at anbringe indsatte i

enrum og § 3, stk. 6, i cirkulære af 13. september 1978 med senere ændringer om adgangen til at anbringe varetægtsarrestanter i enrum. Det fremgår at notatet om enrumsanbringelsen skal indeholde en udførlig begrundelse for at anbringelsen anses for påkrævet.

I sagerne vedrørende forhør af den 4. august 1999 kl 14.30 og af den 4. august 1999 kl. 16.00 består begrundelsen alene i en henvisning til de omstændigheder som anses for bevist og som fører til enrumsanbringelsen og til retsgrundlaget for anbringelsen.

Enrumsanbringelse er en fremadrettet foranstaltning og en henvisning alene til de omstændigheder der udløser enrumsanbringelsen er efter min opfattelse ikke tilstrækkelig. Særligt ikke når der ikke er henvist mere præcist til de bestemmelser (lov, bekendtgørelse, cirkulære, §, stk., litra eller nr. etc.) som udgør hjemmelen for anbringelsen end det er tilfældet.

Der er således efter min opfattelse ikke givet en tilstrækkelig begrundelse. Jeg henviser endvidere til min gennemgang af disse to sager nedenfor under pkt. 8.2.3.

8.1.8.

Af vejledningens pkt. 4 fremgår det at der ved et forhørs begyndelse skal vejledes om fem nærmere opregnede rettigheder. Det drejer sig om retten til at lade sig bistå af andre, retten til aktindsigt i sagsakterne, retten til at udtale sig inden der træffes afgørelse, retten til ikke at godkende forhørslederens referat af sin forklaring og retten til at få udleveret kopi af notatet om disciplinærsagen. Det skal efter vejledningens pkt. 9, pind 7, fremgå af notatet i forhørsprotokollen hvad den indsatte er vejledt om.

Der er i alle sager sket vejledning og tilførsel til protokollen i overensstemmelse hermed.

8.1.9.

Efter fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 28, stk. 2, varetægtsbekendtgørelsens § 29, stk. 2, og vejledningens pkt. 13, skal den indsatte vejledes om klageadgangen til Direktoratet for Kriminalforsorgen. I vejledningens pkt. 13 er det angivet at den indsatte skal vejledes om adgangen til at klage over (både) "sagens behandling og afgørelse". Det er samtidig angivet at den indsatte bør opfordres til at sende en eventuel klage gennem anstalten.

Den varetægtsfængslede/indsatte er i alle tilfælde gjort bekendt med "klageadgangen" til direktoratet. Det fremgår imidlertid ikke om de varetægtsfængslede/indsatte er oplyst om at klagemuligheden gælder såvel sagens behandling som dens afgørelse og at eventuel klage bør sendes gennem arresthuset. Jeg går ud fra at vejledningen omfatter både klagevejledning for så vidt angår sagsbehandlingen og afgørelsen.

8.1.10.

Efter vejledningens pkt. 11, sidste afsnit, skal den indsatte orienteres om en eventuel politianmeldelse af det indberettede. Om denne orientering skal der gøres notat i journalen eller i forhørsprotokollen.

Der er sket politianmeldelse i tre sager (forhør af den 11. februar 1999 samt i begge forhør af den 4. august 1999). Alene i sagen vedrørende forhør af den 11. februar 1999 fremgår det udtrykkeligt af forhørsprotokollen at den indsatte er orienteret om videresendelsen til politiet. I de øvrige sager fremgår det ikke af forhørsnotatet om den indsatte er orienteret om videresendelsen til politiet.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om de indsatte i de to resterende sager er orienteret om politianmeldelsen.

I sagen vedrørende forhør af den 18. januar 1999 blev varetægtsarrestanten pågrebet af politiet efter en undvigelse.

8.1.11.

Regler om konfiskation over for afsonere findes i straffelovens § 47, stk. 3. Herefter kan der ske konfiskation af genstande som er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i anstalten, medmindre genstandene tilhører nogen som ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold. Procedurereglerne for behandling af disciplinærsager finder også anvendelse i forbindelse med konfiskation, jf. fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 37 og disciplinærstrafvejledningens pkt. 12, 4. afsnit.

For varetægtsarrestanter findes reglerne om konfiskation i retsplejelovens § 931, stk. 5, jf. bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation. Det følger heraf at der kan ske konfiskation af nærmere angivne genstande, herunder euforiserende stoffer og genstande der benyttes eller er bestemt til at benyttes ved indtagelse af sådanne stoffer, hvis den pågældende administrativt vedtager det. Hvis den pågældende ikke vil vedtage konfiskation, må genstandene overdrages til politiet med henblik på eventuel beslaglæggelse, jf. vejledningens pkt. 12. Effekter der ikke er omfattet af bekendtgørelsen, men som det ikke er tilladt at have i institutionen (f.eks. spiritus), er der ikke hjemmel til at konfiskere, men de kan henlægges på depot til løsladelsen.

Jeg forstår det sådan at formuleringen "omfattet af bekendtgørelsen" sigter til typer af effekter, der er opregnet i bekendtgørelsen. Jeg henviser til at bekendtgørelsen ikke finder anvendelse for de opregnede effekter, hvis der i sagen kan blive spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte, jf. § 1 i bekendtgørelsen.

Ved konfiskation af euforiserende midler gælder endvidere de særlige regler i cirkulære af 18. marts 1994 med senere ændringer om fremgangsmåden med hensyn til konfiskation af euforiserende midler, der findes i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nakskov bad jeg Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om, hvorvidt en anstaltsleder/arrestinspektør har kompetence til at træffe afgørelse om konfiskation efter Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 18. marts 1994, jf. § 1, 1. pkt., i bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993, eller hvorvidt en sådan afgørelse alene henhører under politiet. I førstnævnte cirkulære er det indledningsvist anført at "De afgørelser, der træffes efter nedenstående regler, foretages af anstaltslederen/arrestinspektøren, eller den han bemyndiger hertil." Under pkt. 1, i cirkulæret er det anført at "Afgørelse om konfiskation af euforiserende midler hos ... varetægtsfængslede, foretages i overensstemmelse med reglerne i ... § 931, stk. 5, i Lov om Rettens Pleje samt Justitsministeriets bekendtgørelse af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation." I § 1, 1. pkt., i sidstnævnte bekendtgørelse er det angivet at der i sager, i hvilke der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte, kan vedtages udenretlig konfiskation af nærmere angivne genstande. Jeg har i den forbindelse anført at udtrykket "afgørelse om konfiskation" efter ordlyden af cirkulæret af 18. marts 1994, efter min opfattelse må forstås som dækkende den afgørelse der skal træffes vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt bekendtgørelsen om

udenretlig vedtagelse af konfiskation finder anvendelse - dvs. afgørelsen af hvorvidt der i sagen bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte. (Jeg har herved forudsat at bekendtgørelsen i øvrigt finder anvendelse, idet der er tale om effekter, der er direkte opregnet i bekendtgørelsen).

Direktoratet for kriminalforsorgen har i brev af den 16. december 1999 til mig bl.a. oplyst følgende:

”...

Det er direktoratets opfattelse, at afgørelsen af om, hvorvidt bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation finder anvendelse, henhører under anklagemyndigheden/politiet, og at arresthuset således i disse sager skal fungere som ekspeditionskontor for fremsendelse af varetægtsarrestantens vedtagelse til politiet.

Når det i direktoratets cirkulæreskrivelse af 18. marts 1994 om fremgangsmåde med hensyn til konfiskation af euforiserende midler, der findes i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene er anført, at de afgørelser, der træffes efter de pågældende regler, foretages af anstaltslederen/arrestinspektøren, eller den han bemyndiger hertil, skal dette således forstås sådan, at afgørelserne for så vidt angår afsonere i overensstemmelse med reglerne i straffelovens § 47, stk. 3, jfr. § 37, jfr. §§ 34-35 i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf kan træffes af anstaltslederen eller den, han bemyndiger til på sit ansvar at udøve den disciplinære myndighed. For så vidt angår varetægtsfængslede træffes de formelle afgørelser af arrestinspektøren i den pågældendes egenskab i politimester.”

Jeg er bekendt med at Direktoratet for Kriminalforsorgen i brev af 28. oktober 1996 til arrestinspektøren ved Arresthuset i Århus har anført bl.a. følgende:

”...der rejst spørgsmål om hjemmelen til, i tilfælde hvor arrestanten ikke vil give samtykke til konfiskation, at inddrage euforiserende stoffer hos varetægtsarrestanter med henblik på at overdrage disse til politiet. I den anledning skal direktoratet meddele, at eftersom besiddelse af euforiserende stoffer er strafbart, kan inddragelse af disse ske i medfør af retsplejelovens § 825, stk. 1, 3. pkt. Af § 825, stk. 1, 4. pkt., fremgår det, at genstande, som er beslaglagt i medfør af den nævnte bestemmelse, uopholdeligt skal afleveres til politiet”.

I et enkelt tilfælde er der fundet euforiserende stoffer hos en afsoner (forhør af den 11. februar 1999). Det fremgår at forholdet er anmeldt til Kriminalpolitiet i Køge. Det fremgår ikke hvad der er sket med de fundne stoffer.

Jeg beder arresthuset oplyse mig om hvad der skete med de fundne stoffer i det pågældende tilfælde.

Der er i 19 tilfælde fundet euforiserende stoffer eller genstande der benyttes eller er bestemt til at benyttes ved indtagelse af sådanne stoffer hos varetægtsarrestanter. I de fleste sager er det angivet at varetægtsarrestanten er indforstået med at effekterne inddrages udenretligt. I sagerne vedrørende forhør af den 7. april 1999, den 20. april 1999, den 29. april 1999, den 9. maj 1999, den 23. september 1999 og den 28. september 1999 fremgår varetægtsarrestantens indstilling til konfiskation ikke af protokollen.

I ingen af sagerne fremgår det hvorledes der blev forholdt med de fundne genstande. Der er i ingen af sagerne henvist til retsgrundlaget for eventuelt truffne afgørelser om konfiskation.

Dette er beklageligt.

Jeg beder arresthuset oplyse hvorledes der i disse 19 sager er forholdt med de fundne genstande, herunder om der blev foretaget konfiskation eller beslaglæggelse. For så vidt der har været tale om konfiskation, beder jeg arresthuset om at oplyse om der er indhentet skriftligt samtykke fra de pågældende varetægtsarrestanter.

I et enkelt tilfælde blev der fundet en mobiltelefon hos en varetægtsarrestant (forhør af den 17. marts 1999). Varetægtsarrestantens indstilling til konfiskation fremgår ikke af protokollen, men han forklarede at mobiltelefonen ikke var hans og at han blot havde haft den i sin besiddelse i 20 minutter. Det fremgår at mobiltelefonen blev overladt til politiet.

Jeg beder arresthuset oplyse på hvilket retsgrundlag afgørelsen om at overgive mobiltelefonen til politiet er truffet og hvad der er sket med den.

8.1.12.

Efter fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 38, stk. 1, og varetægtsbekendtgørelsens § 14, stk. 1, kan den indsatte pålægges at betale erstatning "for skadeforvoldelse, som han efter almindelige erstatningsregler er ansvarlig for, herunder ... beskadigelser af institutionens bygninger, maskiner, inventar, ... og andre genstande, der tilhører institutionen." Pligten kan pålægges samtidig med en disciplinærstraf, jf. vejledningens pkt. 12. Erstatningsbeløbet kan indeholdes i arbejdspenge og løsladelsesbeløb, jf. fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 38, stk. 2, og varetægtsbekendtgørelsens § 14, stk. 2.

Reglerne om sagsbehandling for disciplinærsager finder som nævnt under pkt. 8.1.1., tilsvarende anvendelse. Varetægtsarrestanter skal vejledes om deres ret til domstolsprøvelse, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 14, stk. 4.

I to sager (to forhør af den 17. september 1999 henholdsvis kl. 11.40 og 12.30) blev de indsatte - to varetægtsarrestanter - pålagt at betale erstatning for at have ødelagt en panserrude i forbindelse med undvigelsesforsøg. Erstatningen blev fordelt ligeligt mellem de to.

Der er i sagerne ikke henvist til varetægtsbekendtgørelsens § 14, stk. 1, og de indsatte er efter det oplyste ikke blevet vejledt om adgangen til domstolsprøvelse, jf. § 14, stk. 4.

Jeg finder dette beklageligt.

8.1.13

Som disciplinærstraf kan anvendes bøde eller strafcelle, jf. § 1 i cirkulære af 13. september 1978 om anvendelse og fuldbyrdelse af disciplinærstraf over for varetægtsarrestanter mv.

Varigheden af strafcelle for så vidt angår varetægtsarrestanter fastsættes under hensyn til overtrædelsens art og omfang til et tidsrum af højest to uger, jf. ovennævnte cirkulæres § 3, stk. 1. Strafcelle kan dog ikke ikendes i mere end en uge, medmindre der foreligger undvigelse, forsøg herpå eller grovere disciplinærforseelse i øvrigt, jf. § 3, stk. 2.

De 19 sager som endte med disciplinærstraf endte alle med strafcelle i tre, seks eller ti dage. Disciplinærstraffen var således i et tilfælde tre dage, i ti tilfælde seks dage og i otte tilfælde ti dage. Der var i alle tilfælde tale om varetægtsarrestanter.

For så vidt angår de tilfælde hvor den indsatte blev idømt seks dages strafcelle, var der i et tilfælde tale om at den indsatte modsatte sig personalets anvisninger om opholdssted, og i de resterende tilfælde var der tale om overtrædelse af lov om euforiserende stoffer.

I et tilfælde hvor den indsatte blev idømt ti dages strafcelle, var der tale om at den indsatte blev fundet i besiddelse af en mobiltelefon, og i de

resterende tilfælde var der tale om overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. For så vidt angår disse tilfælde, var der i fem tilfælde tale om at den indsatte tidligere var idømt straffe for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer.

Ingen af sagerne endte med bøde.

Jeg beder på baggrund af de nævnte sager arresthuset om en udtalelse om arresthusets praksis for udmåling af disciplinærstraf for varetægtsarrestanter, og jeg beder samtidig om direktoratets bemærkninger hertil.

8.2. Enrumssanbringelse

8.2.1.

Jeg modtog som nævnt ni sager som endte med enrumssanbringelse. Alle sagerne blev indledt med forhør. Ovenfor under pkt. 8.1. har jeg undersøgt sagerne i forbindelse med reglerne om afholdelse af forhør.

Der blev truffet beslutning om ophør i otte af de ni tilfælde. I (vistnok) to tilfælde var der tale om foreløbig enrumssanbringelse, jf. herom nedenfor.

I to sager har jeg ikke modtaget notater om enrumssanbringelsen (som i de øvrige tilfælde er påført bagsiden af forhørsprotokollen eller eventuelt en selvstændig A4-side). Det drejer sig om forhør af den 11. februar 1999 samt om forhør af den 17. september 1999 kl. 12.30.

Jeg beder arresthuset om at sende de nævnte notater til mig.

I et tilfælde (forhør af den 18. januar 1999) fremgår det ikke af notatet hvornår enrumsanbringelsen blev bragt til ophør. Seneste oplysning i notatet er at enrumsanbringelse opretholdes pr. den 15. februar 1999.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvornår enrumsanbringelsen blev bragt til ophør samt hvorfor dette ikke fremgår af notatet.

I tre tilfælde blev enrumsanbringelsen bragt til ophør i forbindelse med overførsel til en anden institution, i et tilfælde i forbindelse med løsladelse.

8.2.2.

Regler om enrumsanbringelse af afsonere findes i cirkulære af 14. september 1978 med senere ændringer om adgangen til at anbringe indsatte i enrum. For så vidt angår varetægtsarrestanter findes reglerne i cirkulære af 13. september 1978 med senere ændringer om adgangen til at anbringe varetægtsarrestanter i enrum. Bestemmelserne er i alt væsentligt identiske.

I tilslutning til disse cirkulærer har direktoratet udsendt en cirkulæreskrivelse af 19. april 1991 om notatpligt ved ophør af enrumsanbringelse, jf. nærmere nedenfor under pkt. 8.2.7.

8.2.3.

Efter enrumscirkulærernes § 2, stk. 3, kan der ske foreløbig enrumsanbringelse - indtil beslutning om endelig enrumsanbringelse kan træffes - hvis der på grundlag af de foreliggende oplysninger eller under hensyn til den udviste adfærd er begrundet formodning om at den indsatte/varetægtsarrestanten opfylder betingelserne for anbringelse i enrum. For af-

soneres vedkommende kan der tillige ske foreløbig enrumsanbringelse hvis der er begrundet formodning om at den indsatte opfylder betingelserne for overførsel til lukket anstalt.

Den indsatte skal snarest muligt orienteres om begrundelsen for den foreløbige enrumsanbringelse og have lejlighed til at udtale sig, jf. cirkulærenes § 2, stk. 4.

I to tilfælde kan der have været tale om foreløbig enrumsanbringelse. Det drejer sig om to forhør af den 4. august 1999 vedrørende henholdsvis en afsoner og en varetægtsarrestant. Forhørene angår den samme sag. I begge tilfælde er der gået forhør forud for enrumsanbringelsen.

Om begrundelse for enrumsanbringelsen er følgende anført i forhørsprotokollen for sagen vedrørende forhør af den 4. august 1999 kl. 16.00 (afsoner):

”...

Arresthuset finder tilstrækkeligt grundlag for at antage, at den indsatte har begået vold over for en medindsat, hvorfor han med henvisning til cirkulære af 14. september 1978 om adgangen til at anbringe indsatte i enrum, § 2, stk. 2 og 3, hensættes i enrum. ...”

§ 2, stk. 3, angår foreløbig enrumsanbringelse, medens stk. 2 angår egentlig enrumsanbringelse.

Enrumsanbringelsen blev opretholdt ved afgørelse af den 11. august med henvisning til at ophold i fællesskab skønnes utilrådeligt, medens det ved afgørelse af den 18. august 1999 er angivet at anbringelsen opretholdes ”...da sagens undersøgelse endnu ikke er tilendebragt.”

I sagen vedrørende forhør af den 4. august 1999 kl. 14.30 (varetægtsarrestant) følgende anført i forhørsprotokollen:

” ...

Arresthuset finder tilstrækkeligt grundlag for at antage, at den indsatte har begået vold over for en medindsat, hvorfor han med henvisning til cirkulære af 13. september 1978 om adgangen til at anbringe varetægtsarrestanter i enrum, § 2, stk. 2, pkt. 3, hensættes i enrum. ...”

§ 2, stk. 2, pkt. 3, angår egentlig enrumsanbringelse for at hindre fortsat strafbar virksomhed, herunder brug af euforiserende stoffer.

Henvisningerne i de to sager er således forskellige uanset at det forhold som ligger til grund for afgørelserne er det samme.

Det er uklart hvorvidt der i sagerne var tale om foreløbige enrumsanbringelser.

Jeg beder arresthuset om en udtalelse herom.

I forbindelse med forhøret har de indsatte haft lejlighed til at udtale sig. Det fremgår desuden af forhørsrapporterne i de to sager at der er givet klagevejledning, men det fremgår ikke af nogen af sagerne om de indsatte har modtaget en begrundelse for enrumsanbringelsen. Det fremgår således ikke om der er forholdt i overensstemmelse med cirkulærenes § 2, stk. 4 på dette punkt.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om de indsatte har modtaget en begrundelse.

I sagen vedrørende forhør af den 2. september 1999 er der henvist til at arresthuset ”...finder den indsatte uegnet til ophold i fællesrum, hvorfor han i henhold til § 3, stk. 3, i Justitsministeriets bekendtgørelse af 12. september 1978, § 2, stk. 3, hensættes i enrum...”. Baggrunden for anbringelsen i enrum var overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og besiddelse af ikke-lægeordineret medicin.

Jeg går ud fra at der ved forhøret ikke har været tale om at anvende foreløbig enrumsanbringelse i sagen, men at forhør blev afholdt for at tage stilling til om der skulle ske endelig enrumsanbringelse (efter enrums-cirkulærets § 2, stk. 2). Selv om der er henvist til § 2, stk. 3, lægger jeg derfor til grund at der har været tale om endelig enrumsanbringelse.

Jeg må derfor anse det for en fejl at der er henvist til § 2, stk. 3.

8.2.4.

Nærmere regler om den procedure der skal følges ved afgørelse af sager om endelig enrumsanbringelse efter § 2, stk. 2, er fastsat i cirkulærernes § 3. Det fremgår heraf bl.a. at enrumsanbringelse efter § 2, stk. 2 (dvs. endelig afgørelse om tvungen anbringelse i enrum) forudsætter at den indsatte i fornødent omfang er gjort bekendt med de foreliggende indberetninger og eventuelle afhøringer og har haft lejlighed til at udtale sig (cirkulærernes § 3, stk. 3).

Der er som nævnt afholdt forhør i alle de sager om enrumsanbringelse som jeg har modtaget. Jeg går ud fra at der i forbindelse med disse forhør er sket partshøring. Jeg henviser i øvrigt til min gennemgang af sagerne under pkt. 8.1.

For så vidt angår hjemmelsangivelse, begrundelse mv. henviser jeg til pkt. 8.1.7.2.

8.2.5.

Hvis der har været iværksat foreløbig enrumsanbringelse, skal sagen - dvs. afgørelsen af spørgsmålet om hvorvidt der skal ske endelig enrumsanbringelse eller ej - fremmes mest muligt, jf. enrumscirkulæernes § 3, stk. 2.

Indtil jeg modtager arresthusets udtalelse vedrørende de to sager vedrørende forhør af den 4. august 1999 som er behandlet under pkt. 8.2.3., foretager jeg ikke yderligere vedrørende dette spørgsmål.

8.2.6.

Regler om ophør af enrumsanbringelse findes for så vidt angår afsonere i § 4, stk. 2-7, i enrumscirkulæret vedrørende afsonere og for så vidt angår varetægtsarrestanter i §§ 5 og 6 i enrumscirkulæret vedrørende varetægtsarrestanter.

Enrumsanbringelse er en fremadrettet foranstaltning der ophører efter de ovennævnte regler. Enrumsanbringelse kan således ikke ske for en bestemt tid, men spørgsmålet om anbringelsens ophør skal tages op hver gang der er forløbet en uge siden iværksættelsen eller sidste beslutning om opretholdelse af anbringelsen (cirkulæernes § 4, stk. 6, og 6, stk. 2).

I et tilfælde (forhør af den 18. januar 1999) fremgår det som nævnt ikke af notatet hvornår enrumsanbringelsen blev bragt til ophør. I to sager har jeg ikke modtaget notatet om enrumsanbringelsen. Jeg henviser til pkt. 8.2.1.

Indtil jeg har modtaget de oplysninger som jeg har bedt om under pkt. 8.2.1., foretager jeg ikke yderligere vedrørende dette spørgsmål for så vidt angår disse tre sager.

I de øvrige tilfælde er der forholdt i overensstemmelse med henholdsvis § 4, stk. 6 (i cirkulæret vedrørende afsonere) og § 6, stk. 2 (i cirkulæret vedrørende varetægtsarrestanter).

Der skal efter henholdsvis § 4, stk. 7, i cirkulæret vedrørende afsonere og § 6, stk. 3, i cirkulæret vedrørende varetægtsarrestanter gøres notat om anbringelsens ophør og de overvejelser der har fundet sted.

Efter § 4, stk. 7, i enrumscirkulæret vedrørende afsonere skal der gøres notat om de overvejelser der har fundet sted efter stk. 5. (Stk. 5: "Bestemmelse om anbringelsens ophør træffes i øvrigt af institutionens leder, eller den, han bemyndiger dertil, når anbringelsen ikke længere er påkrævet.")

Efter § 6, stk. 3, i enrumscirkulæret vedrørende varetægtsarrestanter, skal der gøres notat om de overvejelser der har fundet sted efter stk. 2 (Stk. 2: "Spørgsmålet om ophør af enrumsanbringelse, der er iværksat efter institutionens bestemmelse, skal tages op til overvejelse hver gang der er forløbet 1 uge siden iværksættelsen eller sidste beslutning om opretholdelse af anbringelsen.")

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nakskov bad jeg direktoratet om en udtalelse om årsagen til at der ikke er overensstemmelse mellem de nævnte regler.

Direktoratet har ved brev af den 16. december 1999 oplyst at der er tale om en henvisningsfejl i cirkulæret vedrørende enrumsanbringelse af afsonere. Cirkulærets § 4, stk. 7, skal rettelig formuleres således:

”Stk. 7. Om de overvejelser, der har fundet sted i henhold til stk. 6 og om anbringelsens ophør gøres et notat.”

Direktoratet har ved skrivelse af den 16. december 1999 ændret cirkulæret.

Der er i de tilfælde som jeg er i stand til at vurdere på det foreliggende grundlag gjort notat i overensstemmelse hermed. Indtil jeg har modtaget de oplysninger som jeg har bedt om under pkt. 8.2.1., foretager jeg ikke yderligere vedrørende dette spørgsmål for så vidt angår de tre sager som jeg har nævnt ovenfor.

8.2.7.

I den ovennævnte cirkulæreskrivelse af 19. april 1991 har direktoratet præciseret at "dato og klokkeslæt for ophør af enrumsanbringelse skal noteres" efter de ovennævnte bestemmelser i henholdsvis § 4, stk. 6, og § 6, stk. 3.

Ingen af sagerne angiver klokkeslæt, men alene datoen for ophøret.

Dette er beklageligt.

8.3. Anvendelse af håndjern

8.3.1.

Jeg har modtaget en rapport om anvendelse af håndjern. Der er tale om anvendelse af håndjern i forbindelse med transport.

8.3.2.

Anvendelse af håndjern er reguleret i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 27. maj 1994. Cirkulæret er udstedt efter fuldbyrdelsesbekendtgørelsen, men finder anvendelse også over for varetægtsarrestanter, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 40. Den rapport som jeg har modtaget vedrører en varetægtsarrestant.

8.3.3.

Betingelserne for at anvende håndjern under transport er angivet i cirkulærets § 1, stk. 1. Efter denne bestemmelse kan indsatte belægges med håndjern under transport hvis det er nødvendigt for at afværge truende vold eller betvinge voldsom modstand, hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse eller for at hindre undvigelse.

Anvendelsen af håndjern skete for at hindre undvigelse. Det er oplyst i rapporten at der ikke er anvendt magt.

8.3.4.

Der er ikke i håndjernscirkulæret foreskrevet notatpligt med hensyn til begrundelsen for at anvende håndjern. Ombudsmanden har dog tidligere udtalt at der efter hans opfattelse skal foretages et udførligt notat herom

fordi indgrebet efter § 1, stk. 1, skal være "nødvendigt", og fordi der er tale om alvorlige indgreb som forudsætter en konkret vurdering i det enkelte tilfælde af behovet herfor. Jeg henviser til Folketingets Ombudsmands beretning for 1990, s. 138, for 1994, s. 448, for 1995, s. 601 og for 1996, s. 383-384.

I rapporten med bilag betegnes den indsatte som "meget undvigelsestruet" og "særdeles opsat på undvigelse" da han ifølge oplysninger fra politiet i to tidligere tilfælde har forsøgt undvigelse fra Sandholmlejren. Det oplyses endvidere at den indsatte er bestemt til udvisning af landet. Håndjernene blev anvendt i forbindelse med transport til hospital efter at den indsatte var blevet fundet liggende på gulvet i sin celle.

Begrundelsen giver mig ikke anledning til bemærkninger.

8.3.5.

Det er anstaltens vagthavende leder eller den han bemyndiger dertil der har kompetencen til at træffe bestemmelse om anvendelse af håndjern (cirkulærets § 2, stk. 1). Hvis forholdene ikke tillader at man afventer vedkommendes afgørelse, træffes bestemmelsen dog af den tilstedeværende funktionær som er ansvarlig for det pågældende tjenesteområde (bestemmelsens 2. punktum).

Beslutningen om anvendelse af håndjern er truffet af en funktionær.

Der er ikke pligt til underretning af arrestforvarer/vagthavende leder ved anvendelse af håndjern under transport, men der skete underretning i sagen. Arrestforvareren har gennemset rapporten og har tilføjet sine bemærkninger til rapporten.

8.3.6.

Efter cirkulærets § 3 skal der ske lægetilsyn hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst hos den indsatte i forbindelse med anvendelse af håndjern, eller i tilfælde hvor den indsatte selv begærer lægehjælp.

I sagen blev det anført at lægetilsyn ikke blev skønnet nødvendigt, idet formålet med transporten var at køre den indsatte på hospitalet.

8.3.7.

Efter bestemmelsen i cirkulærets § 9, stk. 2, må anvendelse af håndjern ikke udstrækkes længere end formålet gør det absolut påkrævet.

Anvendelsen af håndjern varede ifølge rapporten en time og 25 minutter.

Jeg har ikke grundlag for at antage at anvendelsen varede længere end formålet gjorde det absolut påkrævet.

8.4. Magtanvendelse**8.4.1.**

Jeg har som nævnt modtaget fem rapporter om anvendelse af magt.

I to tilfælde (rapporter af den 24. april 1999 og den 2. september 1999) blev den indsatte med magt ført til observationscellen. Der er udfærdiget observationscellerapporter i begge sager i den anledning. Da der ikke skal udfærdiges magtanvendelsesrapport når der er udfærdiget en rapport om (f.eks.) anbringelse i observationscelle, medmindre der har været anvendt

stav (hvad ikke var tilfældet i sagerne), jf. magtanvendelsescirkulærets § 5, indgår de ikke i gennemgangen af magtanvendelsessager nedenfor.

8.4.2.

Reglerne om magtanvendelse findes - både for afsonere og varetægtsarrestanter - i cirkulære af 15. april 1988, med senere ændringer, om magtanvendelse over for indsatte. Cirkulæret er udstedt efter (bl.a.) fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 32, stk. 2, og varetægtsbekendtgørelsens § 34, stk. 2.

8.4.3.

Betingelserne for anvendelse af magt er angivet i cirkulærets §§ 2 og 3. Efter § 2, stk. 1, kan magt anvendes når øjeblikkelig indskriden er nødvendig, f.eks. for at afværge personlig overlast (nr. 1) eller hindre selvmord eller selvbeskadigelse (nr. 2). Efter § 3, stk. 1, kan der anvendes magt hvis det er nødvendigt af andre årsager. Det kan f.eks. være for at gennemføre visitation hvis der er grund til at antage at den indsatte ellers vil volde skade på sig selv eller andre (nr. 2), eller visitation må anses for påkrævet for at hindre strafbart forhold eller i øvrigt af sikkerhedsmæssige grunde (nr. 3). Det kan endvidere være hvis det er nødvendigt for at gennemføre personalets anvisninger om opholdssted (nr. 4).

Magtanvendelse efter § 2 kan omfatte håndkraft (greb, herunder greb om overarm for at føre eller lede den indsatte i en bestemt retning) og brug af stav og tåregas af godkendt type (§ 2, stk. 2), mens magtanvendelse efter stk. 3 kun kan omfatte brug af håndkraft (§ 3, stk. 2).

I alle tre tilfælde blev der anvendt magt for at gennemføre en flytning. I alle tilfælde er det angivet at magtanvendelsen bestod af håndkraft. I et tilfælde

blev en indsat holdt tilbage med en hånd på skulderen. Jeg forstår dette som et greb.

I to tilfælde bestod magtanvendelsen efter beskrivelsen i skub og kraftigt skub (rapporter af henholdsvis den 31. juli 1999 og den 24. april 1999).

I det sidste tilfælde er det som nævnt angivet i teksten at der er anvendt fastholden (rapport af den 23. november 1999).

I to tilfælde, herunder det ene hvor der blev anvendt skub har arresthuset anvendt den "gamle" blanket DfK 123, jf. magtanvendelsescirkulærets § 5, hvor "skub" (og puf) er angivet i rubrik 6 sammen med greb (jf. nedenfor). Muligheden for at anvende puf og skub blev imidlertid ophævet ved en ændring af § 2 ved cirkulære af 8. januar 1996, og blanketten er revideret herefter.

Ved håndkraft i cirkulæret forstås som nævnt alene greb, herunder greb om overarm for at føre eller lede den indsatte i en bestemt retning, jf. § 2, stk. 2 (og 3, stk. 2).

Det er beklageligt at der i to sager er anvendt en form for magt som ikke (længere) er tilladt efter magtanvendelsescirkulæret.

Den gamle blanket DfK 123 er ikke i overensstemmelse med cirkulæret da den også nævner muligheden for skub og puf (§ 2 blev som nævnt ændret ved cirkulære af 8. januar 1996).

Jeg går ud fra at arresthuset i fremtiden alene vil benytte den reviderede blanket.

8.4.4.

Al magtanvendelse forudsætter at mindre indgribende foranstaltninger forgæves har været anvendt eller åbenbart vil være uanvendelige (§ 4).

Det er i alle tre tilfælde angivet at magtanvendelsen er søgt undgået ved samtale.

8.4.5.

Der er i alle tre tilfælde, typisk i form af en redegørelse for hændelsesforløbet, givet en begrundelse for hvorfor magtanvendelsen var "nødvendig", jf. kravet herom i cirkulærets §§ 2, stk. 1, og 3, stk. 1.

8.4.6.

Kompetencen til at beslutte anvendelse af magt ligger hos institutionens vagthavende leder/arrestforvareren der dog for så vidt angår magtanvendelse efter cirkulærets § 3 kan delegere kompetencen til andre (cirkulærets §§ 2, stk. 4, og 3, stk. 3). Hvis forholdene ved anvendelse af magt efter § 2 ikke tillader at man afventer vagthavende leders/arrestforvarerens afgørelse, træffes bestemmelsen af den tilstedeværende funktionær som er ansvarlig for området. Den vagthavende leder/arrestforvareren skal normalt omgående underrettes om det passerede. (Der er ikke pligt til underretning ved anvendelse af magt efter § 3, stk. 3).

Alle sager vedrører som nævnt magtanvendelse efter § 3. I alle tilfælde er afgørelsen truffet af fængselsfunktionærer.

8.4.7.

Efter magtanvendescirkulærets § 8 skal der tilkaldes læge hvis der er mistanke om sygdom, herunder tilskadekomst hos den indsatte i forbindelse med magtanvendelsen, eller i tilfælde hvor den indsatte selv begærer lægehjælp.

Der har i ingen af tilfældene været tilkaldt læge. Jeg går ud fra at det skyldes at der ikke har været en mistanke som beskrevet i bestemmelsen, og at ingen af de indsatte har begæret lægehjælp.

8.5. Sikringscelleanbringelse**8.5.1.**

Jeg har modtaget kopi af i alt fire rapporter om anbringelse i sikringscelle.

8.5.2.

Reglerne om anbringelse i sikringscelle findes i cirkulære af 27. maj 1994 om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering mv. i Kriminalforsorgens anstalter og arresthusene. Cirkulæret finder anvendelse både over for afsonere og varetægtsarrestanter.

Direktoratet har sammen med cirkulæret udsendt et følgebrev (af samme dato) "Vedrørende nye regler om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering mv." Det er heri forudsat (pkt. 10) at institutionerne fastsætter retningslinier for proceduren for sikringscelleanbringelse og fiksering, herunder for placering af ansvaret for reglernes overholdelse.

Jeg beder arresthuset om at oplyse mig om arresthusets retningslinier og hvis sådanne retningslinier foreligger i skriftlig form om at sende en kopi heraf.

Direktoratet har endvidere den 27. maj 1994 udsendt en vejledning om brug af rapporter og observationsark i forbindelse med anbringelse i observationscelle og sikringscelle.

8.5.3.

Betingelserne for anbringelse i sikringscelle er angivet i cirkulærets § 8. Efter bestemmelsens stk. 1, kan anbringelse kun finde sted såfremt det skønnes nødvendigt for at afværge truende vold (nr. 1), betvinge voldsom modstand (nr. 2), eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse (nr. 3). Efter bestemmelsens stk. 2, må anbringelse i sikringscelle kun anvendes når forholdene gør det absolut påkrævet, og når andre lempeligere midler, herunder udelukkelse fra fællesskab eller anbringelse i observationscelle, har været forsøgt eller vil være åbenbart utilstrækkelige.

I tre tilfælde er der sket anbringelse for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse. I det sidste tilfælde er der sket anbringelse for at afværge truende vold.

8.5.4.

Der er i alle tilfælde givet en begrundelse for anvendelsen af sikringscelle i form af en redegørelse for hændelsesforløbet forud for anbringelsen.

I et tilfælde (anbringelse af den 22. august 1999) fremgår det at den indsatte fremsatte trusler mod personalet forud for anbringelsen, herunder ved råb.

Desuden fremgår det at den indsatte siden indsættelsen havde været meget opfarende og truende. Af notaterne på observationsarket fremgår det i øvrigt at den indsatte var rolig under hele anbringelsen.

Jeg beder arresthuset om at redegøre nærmere for begrundelsen for at den indsatte blev anbragt i sikringscelle.

8.5.5.

Der har i et tilfælde i forbindelse med anbringelsen i sikringscelle været anvendt magt over for den indsatte. Magtanvendelsen er beskrevet som ”Tag i højre arm”.

8.5.6.

Ved anbringelse i sikringscelle skal der foretages visitation og omklædning, jf. cirkulærets § 9. Omklædning indebærer at den indsatte skal afklædes og som minimum have institutionens underbenklæder på igen. Derudover skal der tilbydes den indsatte en undertrøje, jf. følgebrevets pkt. 5.

Det fremgår ikke af nogen af sagerne om den indsatte blev visiteret.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om der i de fire sager skete visitation og omklædning i overensstemmelse med reglerne i cirkulærets § 9 og følgebrevets pkt. 5.

Jeg kan oplyse at direktoratet i forbindelse med inspektionen af Statsfængslet i Horsens er blevet bedt om at overveje at indføre notatpligt med

hensyn til visitation og omklædning. Der er henvist til at det hermed vil blive muligt at efterprøve at der er forholdt i overensstemmelse med reglerne herom.

8.5.7.

Anbringelse i sikringscelle kan efter cirkulærets § 10 kombineres med fiksering hvis dette skønnes nødvendigt. Fiksering må efter bestemmelsen kun omfatte brug af bælte og eventuelt (min fremhævning) fod- og håndremme samt handsker.

I tre tilfælde er den indsatte blevet fikseret under anbringelsen i sikringscellen. Det er ikke anført i nogen af sagerne om der skete fiksering med alle midler.

Dette må jeg anse som en fejl.

Fiksering er i cirkulærets § 10 betinget af at dette skønnes nødvendigt i den pågældende situation. Ombudsmanden har tidligere udtalt at skønnet over nødvendigheden af fiksering altid bør fremgå af sikringscellerapporten som begrundelse for anvendelsen, ligesom det bør fremgå om der er foretaget en vurdering af, om alle fikseringsmidler er påkrævet. Jeg henviser til Folketingets Ombudsmands beretning for 1996, s. 392.

Der er ikke i nogen af rapporterne i forbindelse med anvendelse af fiksering gjort notat om nødvendigheden heraf og heller ikke skelnet mellem brugen af bæltefiksering over for brugen af yderligere fikseringsmidler. (Der er alene en begrundelse for så vidt angår selve anbringelsen i sikringscelle).

Jeg må anse det for en fejl at rapporterne ikke indeholder en konkret begrundelse for anvendelsen af fiksering og for fikseringsmidlernes omfang.

I forbindelse med ombudsmandens inspektion af Anstalten ved Herstedvester anførte denne anstalt også som begrundelse for (generelt) at anvende samtlige fikseringsmidler at anbringelse i sikringscelle først fandt sted, når den indsatte udviser en voldsom sindstilstand der kræver brug af samtlige fikseringsmidler. Direktoratet indskærpede over for anstalten at det i alle tilfælde skal vurderes konkret hvorvidt det skønnes nødvendigt at anvende fiksering, herunder hvorvidt det er tilstrækkeligt at anvende bælte, eller om der eventuelt tillige skal anvendes fod- og håndremme samt handsker. Direktoratet tilkendegav samtidig at der desuden i rapporten skal gives en konkret begrundelse for anvendelsen af fiksering og for omfanget heraf.

Jeg går ud fra at Arresthuset i Køge i fremtiden udfærdiger notater i overensstemmelse med det anførte.

8.5.8.

Kompetencen til at beslutte anbringelse i sikringscelle ligger hos anstaltens vagthavende leder/arrestforvareren. Hvis forholdene ikke tillader at man afventer lederens afgørelse, kan beslutning træffes af den tilstedeværende funktionær, som er ansvarlig for det pågældende tjenesteområde. Den vagthavende leder/arrestforvareren skal så hurtigt som muligt underrettes om anbringelsen, jf. cirkulærets § 11.

I forbindelse med inspektion af Københavns Fængsler tilkendegav ombudsmanden for så vidt angår cirkulæret om magtanvendelse at formuleringen "vagthavende leder" sprogligt er bredere end institutionens leder

og således giver mulighed for inddragelse af *ledende* overvagtimester og dennes souschef. Formuleringen omfatter derimod ikke (øvrige) overvagtimestre og personale derunder (Folketingets Ombudsmands beretninger for årene 1995 og 1996, henholdsvis s. 640 og 422). Direktoratet for Kriminalforsorgen oplyste at Københavns Fængsler var indstillet på at ændre fængslets retningslinier, således at der inden for almindelig arbejdstid i alle magtanvendelsestilfælde sker underretning til ledende overvagtimester og uden for almindelig arbejdstid til "bagvagten" (dvs. fængselsinspektør, vicefængselsinspektør, ledende overvagtimester eller dennes souschef). Ombudsmanden henstillede til direktoratet at foranledige en sådan ændring. Direktoratet iværksatte herefter en høring af kriminalforsorgens anstalter og arrestinspektører vedrørende ændringerne. Den 4. september 1998 oplyste direktoratet at det kun var ganske få anstalter og arresthuse som ikke allerede havde indført den foreslåede underretningspraksis. Direktoratet oplyste samtidig at direktoratet herefter agtede at henstille til de øvrige anstalter og arresthuse at ændre underretningspraksis svarende til ombudsmandens tilkendegivelser.

Selv om cirkulæret om magtanvendelse i sin ordlyd for så vidt angår arresthusene alene angiver arrestforvareren som den der har kompetencen og som rette modtager af underretningen, har jeg ingen bemærkninger til at der også i arresthusene - som det fremgår af ovenstående - følges den samme praksis som i fængslerne. Dvs. at underretning i tilfælde hvor beslutning er truffet af den tilstedeværende funktionær, der er ansvarlig for området - ud over til arrestforvareren - kan gives til ledende overvagtimester og uden for almindelig arbejdstid tillige til dennes souschef.

Spørgsmålet om hvem der i sikringscellecirkulæret er omfattet af begrebet "vagthavende leder" indgik ligeledes i ombudsmandens inspektion af Københavns Fængsler. Ombudsmanden havde ingen bemærkninger til at "vagthavende leder" i (nu) sikringscellecirkulærets § 11 ud over fængsels-

inspektør og viceinspektør kunne omfatte den *ledende* overvagtimester og dennes souschef. Formuleringen omfatter derimod ikke øvrige overvagtimestre og personale derunder (Folketingets Ombudsmands beretning for 1995, s. 645-46)

Hvis arresthuset ikke tidligere har haft en underrettingspraksis som beskrevet, går jeg ud fra at arresthuset på nuværende tidspunkt har indført en sådan praksis. Jeg foretager mig herefter ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Efter cirkulærets § 11 tilkommer kompetencen til at træffe afgørelse om sikringscelleanbringelse som nævnt arrestforvareren eller "vagthavende" som det forstås som ovenfor anført. Det er ikke angivet i bestemmelsen at denne kompetence kan delegeres til andre, men hvis forholdene ikke tillader at man afventer lederens afgørelse, kan bestemmelsen om sikringscelleanbringelse træffes af den funktionær der er ansvarlig for området (med pligt til underretning af arrestforvareren eller ledende overvagtimester). I praksis vil det formentlig ofte være sådan at forholdene ikke tillader at man afventer lederens afgørelse.

Beslutningen om sikringscelleanbringelse er i de fire sager truffet af henholdsvis overvagtimesteren (i to tilfælde), den fungerende overvagtimester og en fængselsfunktionær. Jeg går ud fra at det er sket på grundlag af bestemmelsen i cirkulærets § 11, 2. pkt.

I forbindelse med inspektionen af Københavns Fængsler anførte ombudsmanden efter en gennemgang af rapporter om anbringelse i sikringscelle at det vil være mest hensigtsmæssigt også at notere hvem underretning er givet til - selv om der ikke er krav herom i de anvendte blanketter (Folketingets Ombudsmands beretning for 1995, s. 646).

I alle fire tilfælde fremgår det at der er sket underretning af "Overvagt-mester/arrestforvarer". Det fremgår ikke hvem underretning mere præcist er givet til, men jeg går ud fra at det er sket til enten arrestforvareren eller ledende overvagtimester.

Som tilkendegivet i forbindelse med ombudsmandens inspektion af Københavns Fængsler (Folketingets Ombudsmands beretning for 1995, s. 646), vil det efter min opfattelse være mest hensigtsmæssigt også at notere hvem underretning er givet til.

I forbindelse med inspektionen af Københavns Fængsler udtalte ombudsmanden endvidere at underretning om sikringscelleanbringelse der skete mere end 15 minutter efter anbringelsen efter en sproglig fortolkning af begrebet "omgående" i det dagældende sikringscellecirkulære ikke kunne anses for omgående, medmindre der var konkrete grunde til at underretning ikke kunne finde sted tidligere. (Folketingets Ombudsmands beretning for 1995, s. 647). Efter det nugældende cirkulære skal underretning ske "så hurtigt som muligt".

Grænsen for hvor sent der kan ske underretning når der ikke foreligger konkrete grunde, er dog efter min opfattelse ikke forrykket afgørende ved denne ændrede formulering.

I tre af sagerne er underretningen sket fem minutter efter anbringelsen, i et tilfælde 30 minutter efter anbringelsen (rapport af den 8. november 1999).

Jeg beder arresthuset om en udtalelse om hvorfor der i den nævnte sag gik 30 minutter før der blev givet underretning til vagthavende.

8.5.9.

Regler om lægetilsyn findes i cirkulærets §§ 12 og 13. § 12 regulerer tilfælde, hvor der ikke anvendes fiksering, mens § 13 omfatter tilfælde hvor der anvendes fiksering.

Ved brug af fikseringsmidler skal læge efter § 13 tilkaldes "omgående". Tilkaldelsen skal ske med henblik på at lægetilsyn kan finde sted "så hurtigt som det kan lade sig gøre", medmindre lægen har sikret sig at lægeligt tilsyn er åbenbart unødvendigt.

Som det fremgår af direktoratets følgebrev af 27. maj 1994 om de nye regler om bl.a. sikringscelleanbringelse, pkt. 6.a., har ombudsmanden tidligere udtalt at lægetilkald ti minutter efter anbringelsen ikke er i overensstemmelse med cirkulærets bestemmelser - hvilket direktoratet har taget til efterretning (Folketingets Ombudsmands beretning for 1993, s. 402).

I de tre tilfælde hvor der blev anvendt fiksering blev lægen tilkaldt inden for fem minutter. I det sidste tilfælde (hvor der ikke var anvendt fiksering) skete det ti minutter efter anbringelsen.

Spørgsmålet om hvor hurtigt tilsyn ved en læge skal ske, undersøgte ombudsmanden i forbindelse med en sag hvor en indsat i Statsfængslet i Horsens afgik ved døden under anbringelse i sikringscelle. Ombudsmanden udtalte at det efter hans opfattelse klart var i strid med bestemmelsen i det dagældende cirkulæres § 4, stk. 2, hvorefter tilsyn skulle finde sted "snarest muligt" når der forløb mere end en time, før tilsyn fandt sted. Ombudsmanden henstillede at der blev etableret en ordning, der gjorde det muligt at bestemmelsen i § 4, stk. 2, kunne iagttages. Jeg henviser til Folketingets Ombudsmands beretning for 1990, s. 108 f.

Cirkulæret om anvendelse af observationscelle, sikringscelle mv. er efterfølgende blevet ændret, sådan at lægetilsyn nu skal finde sted "så hurtigt, som det kan lade sig gøre, medmindre lægen har sikret sig, at lægeligt tilsyn er åbenbart unødvendigt."

I direktoratets følgebrev af 27. maj 1994 om de nye regler henstiller direktoratet under pkt. 6. c. at de institutioner, der har sikringscelle overvejer om der er behov for at tage initiativer til styrkelse af samarbejdet med læger i lokalområdet vedrørende tilsyn med sikringscelleanbragte. Direktoratet henviser i den forbindelse til bilag 8 i en betænkning ("Indstilling om observationscelle og sikringscelle") der i november 1992 blev afgivet af en arbejdsgruppe vedrørende anvendelse af sikringscelle i Kriminalforsorgens anstalter og arresthuse.

Af bilag 8 - notat om forslag til initiativer til styrkelse af samarbejdet med læger i lokalområdet vedrørende tilsyn med sikringscelleanbragte - fremgår bl.a. følgende:

"Alle landets øvrige fængsler har i dag ansat fængselslæger, typisk praktiserende læger med praksis i lokalområdet, og arresthusene forventes som nævnt inden for få år at få ansat arresthuslæger. De pågældende læger kan tilkaldes ved akut opståede problemer i institutionen, herunder sikringscelleanbringelse af en indsat, men de pågældende læger vil ikke altid have mulighed for akut at komme til stede, fx fordi de er på sygebesøg eller i øvrigt optaget i deres praksis. Lægerne kan endvidere normalt kun tilkaldes i dagarbejdstiden. Arbejdsgruppen er imidlertid bekendt med, at flere fængsler har indgået aftale med de ansatte fængselslæger om, at disse kan tilkaldes i akutte situationer, også uden for normal arbejdstid. Arbejdsgruppen skal anbefale, at der i videst mulige omfang etableres sådanne aftaler. Fængselslægerne kan selvsagt ikke stå til rådighed døgnet rundt, og arbejdsgruppen skal derfor videre anbefale, at fængslet i samarbejde med fængselslægen forsøger at etablere en aftale, således at andre læger (lægehuse) kan træde til, når fængselslægen er forhindret. Arbejdsgruppen skal her pege på muligheden af, at fængslet i samarbejde med fængselslægen tager kontakt med den lokale lægekredsforening, og her især delforeningen for Praktiserende Læger ('PLO') med henblik på at etablere den skitserede aftale. Arbejdsgruppen skal i den forbindelse understrege vigtigheden af, at de pågældende læger modtager en generel information om baggrunden for ønsket om lægetilkald i forbindelse med sikringscelleanbringelse. Arbejdsgruppen skal endelig bemærke, at det vil være værdifuldt, såfremt lægetilsyn overvejende bliver foretaget af en begrænset kreds af læger, som

herved vil få kendskab til de indsatte og de særlige forhold i fængslet og således få bedre forudsætninger end læger, der er uden kendskab til den pågældende institution, for at foretage en lægelig undersøgelse af en fikseret indsat.

Det er arbejdsgruppens umiddelbare opfattelse, at en sådan ordning med praktiserende læger, der kan tilkaldes i forbindelse med sikringscelleanbringelser, i vidt omfang vil kunne tilgodese ønsket om, at en sikringscelleanbragt hurtigst muligt tilses af en læge. I enkelte situationer vil det imidlertid kunne være nødvendigt at trække på vagtlægeordningen.

Vagtlægeordningen er for nylig (og efter at arbejdsgruppen afgav sin delindstilling) blevet omlagt. Arbejdsgruppen er bekendt med, at den nye vagtlægeordning enkelte steder har medført vanskeligheder for Kriminalforsorgen, idet der har været tilfælde, hvor vagtlæger har nægtet at aflægge besøg i en af Kriminalforsorgens institutioner (i forbindelse med et almindeligt sygdomstilfælde, ikke specielt ved en sikringscelleanbringelse). Det generelle indtryk er imidlertid, at nyordningen ikke har medført specielle problemer for Kriminalforsorgens institutioner. De enkelte steder, hvor den nye vagtlægeordning har medført problemer, har institutionerne etableret et samarbejde med lokale praktiserende læger som ovenfor beskrevet, og denne ordning har vist sig at fungere fuldt tilfredsstillende.

Arbejdsgruppen skal endelig bemærke, at vagtlægeordningen lokalt administreres af de praktiserende læger, og det må således antages, at et udbygget samarbejde mellem fængslet/arresthuset og de lokale praktiserende læger vil medvirke til, at vagtlægebesøg til en fikseret sikringscelleanbragt foretages hurtigst muligt. Arbejdsgruppen skal anbefale, at de berørte institutioner tager direkte kontakt med de lokale lægevagtschefer med henblik på at informere om baggrunden for, at læger skal tilse fikserede sikringscelleanbragte samt træffe lokale samarbejdsaftaler."

I de tre tilfælde hvor der blev anvendt fiksering, fandt lægetilsyn sted efter henholdsvis 30 minutter, en time og 15 minutter og en time og 50 minutter (i de to sidstnævnte tilfælde er der ikke overensstemmelse med det tidspunkt der er angivet under lægens bemærkninger og i observationsrubrikken, men jeg lægger i begge tilfælde det tidspunkt der er angivet under lægens bemærkninger til grund). I disse tilfælde gik der 27 minutter, en time og ti minutter og en time og 45 minutter fra det tidspunkt da lægen blev kontaktet til lægetilsynet blev udført.

I det sidste tilfælde (hvor der ikke var anvendt fiksering) fandt lægetilsyn sted en time efter anbringelsen eller 50 minutter efter at læge var blevet kontaktet.

Før jeg tager nærmere stilling til sagerne beder jeg arresthuset om at oplyse mig om baggrunden for at der i de to af sagerne forløb mellem en time og 10 minutter og en time og 45 minutter fra det tidspunkt da lægen blev kontaktet til lægetilsynet blev udført.

Jeg beder endvidere arresthuset om at oplyse mig om hvorvidt arresthuset har forsøgt indgået aftaler som nærmere beskrevet i bilag 8 til arbejdsgruppens betænkning og i bekræftende fald resultatet heraf.

Under observationer og bemærkninger i rapporten af den 29. august 1999 er det anført under kl. 08.50 at den indsatte ønskede at tale med en læge på grund af mavesmerter. Der er ikke angivet noget om tilkald af læge i denne forbindelse. Den indsatte havde været fikseret i ca. otte timer og 15 minutter på dette tidspunkt og der var forløbet syv timer fra det tidspunkt hvor lægen tilså den indsatte. Den indsatte blev kl. 10.10 overført til observationscelle.

Jeg beder arresthuset om at oplyse mig om baggrunden for at den indsattes ønske om lægetilsyn på dette tidspunkt ikke blev imødekommet.

8.5.10.

Efter cirkulærets § 13, stk. 3, skal en indsat der er fikseret have fast vagt, og efter § 15 skal vagten (og enhver anden der tilser den indsatte) gøre notat om tidspunkt for tilsyn samt oplyse om den indsattes tilstand, herunder notere bemærkninger om behovet for at opretholde fikseringen og anbringelsen. Under fiksering skal tilsyn foretages mindst hvert kvarter, jf. vejledningen om brug af rapporter mv. ved bl.a. sikringscelleanbringelse.

I alle rapporter er det ved anførsel kun af initialer eller fornavne – bortset fra et enkelt tilfælde hvor lægen har tilføjet sit navn - angivet hvem der

har ført de enkelte tilsyn. Jeg har noteret mig at direktoratet i sin inspektionsrapport vedrørende Arresthuset i Århus har udtalt at det vil lette den efterfølgende kontrol hvis navnet på den faste vagt noteres på arket.

I tre tilfælde (rapporter af den 22. august 1999, den 29. august 1999 og den 21. september 1999) optræder flere forskellige funktionærer. I forbindelse med anbringelsen af den 29. august 1999 skyldtes det bl.a. at anbringelsen varede over ni timer, men selv henset hertil er der tale om mange forskellige funktionærer (fem). Det højeste antal tilsyn som samme funktionær foretog i træk er tolv (fra kl. 05.30 til kl. 07.25, jf. rapport af den 29. august 1999).

I den sidste sag blev den sikringscelleanbragte tilset af en enkelt fængselsfunktionærer (samt læge).

I forbindelse med inspektion af Statsfængslet i Horsens er direktoratet blevet anmodet om en nærmere udtalelse vedrørende begrebet "fast vagt". Direktoratet er anmodet om at det af udtalelsen fremgår, hvorvidt et enkelt tilsyn eller et meget lille på hinanden følgende antal tilsyn der foretages af den samme fængselsfunktionær hvorefter tilsynet overgår til at blive udført af en anden fængselsfunktionær, kan siges at være udført af en "fast vagt".

Jeg har på nuværende tidspunkt ikke modtaget udtalelsen fra direktoratet. Når jeg modtager udtalelsen vil jeg tage stilling til om jeg har grundlag for at foretage mig noget i relation til spørgsmålet om fast vagt for så vidt angår Arresthuset i Køge.

Der er gjort notater om indsattes tilstand, men i nogle tilfælde er der gået 20 minutter imellem tilsyn. Det er ligeledes noteret hvis indsatte har talt med læge eller andre ansatte i arresthuset.

Idet jeg går ud fra at arresthuset i fremtiden vil være opmærksom på at overholde kravet om tilsyn "mindst" hvert kvarter, når den indsatte er fikseret, foretager jeg mig ikke mere i den anledning.

I sagen fra den 8. november 1999 hvor den indsatte ikke var fikseret blev den indsatte ikke tilset fra kl. 18.45 til den indsatte blev udtaget og overflyttet til 'fjorden' (Amtssygehuset Fjorden) kl. 20.45.

Jeg beder arresthuset oplyse mig om baggrunden for at der forløb så lang tid i dette tilfælde.

8.5.11.

Efter cirkulærets § 19, stk. 1, må ophold i sikringscelle ikke udstrækkes længere end det skønnes absolut påkrævet.

Varigheden af anbringelserne har varieret fra ca. ni timer og 35 minutter, to timer og 20 minutter, to timer og 35 minutter og tre timer og 35 minutter. I to tilfælde blev den indsatte herefter overført til observationscelle.

De indsatte har som tidligere nævnt, i tre tilfælde været fikseret under hele anbringelsen i sikringscellen. Dog har den indsatte i to tilfælde fået håndremmene og i et tilfælde mavebæltet løsnet efter nogen tid, i det ene tilfælde af lægen.

I en sag (rapport af den 22. august 1999) blev en varetægtsarrestant anbragt i sikringscelle for at afværge truende vold. Anbringelsen skete kl. 08.25, og den indsatte blev fikseret (det fremgår som nævnt ovenfor ikke om fikseringen foruden bælte også omfattede fodremme, håndremme og handsker. I forbindelse med de enkelte tilsyn der blev udført i perioden fra kl. 08.40 til den indsatte blev udtaget af cellen kl. 10.45 er det angivet at indsatte "ligger roligt", "... ellers roligt", "er roligt", "sover", "... ellers stille og roligt".

Af "Indstilling om sikringsceller og observationsceller" afgivet af Arbejdsgruppen vedrørende anvendelse af sikringscelle i Kriminalforsorgens anstalter og arresthuse, november 1992, fremgår bl.a. følgende i kapitel 6 om arbejdsgruppens overvejelser og konklusioner, s. 26:

"Ophold i såvel observationscelle som sikringscelle og anvendelse af fikseringsmidler må ikke udstrækkes længere end absolut påkrævet, jf. cirkulæreudkastets § 19.

Det vil efter omstændighederne kunne være påkrævet at lade en indsat forblive i **sikrings- eller observationscelle**, uanset at den indsatte er faldet til ro og sover. I en sådan situation vil det kunne være rigtigt at lade den indsatte sove i cellen indtil om morgenen frem for at vække den indsatte og dermed risikere en ny optrapning af situationen. Derimod skal **fiksering** i alle tilfælde bringes til ophør straks, når betingelserne for anvendelsen ikke længere er til stede".

Jeg anmoder arresthuset om en udtalelse til den tidsmæssige udstrækning af de anvendte fikseringsmidler i den sag der er nævnt ovenfor.

8.5.12.

Beslutning om lempelse eller ophør af anbringelse i sikringscelle og anvendelse af fikseringsmidler træffes efter cirkulærets § 19, stk. 2, af anstaltslederen/arrestforvareren eller den han bemyndiger dertil.

I alle fire tilfælde fremgår det at beslutning om ophør af sikringscelleanbringelsen er truffet af en overvagtimester eller en fungerende overvagtimester.

Jeg beder arresthuset om at oplyse mig om der er tale om en ledende overvagtimester samt om at oplyse mig om de interne instrukser arresthuset måtte have udfærdiget vedrørende kompetence til at træffe beslutning om ophør af sikringscelleanbringelse.

8.5.13.

Lederen af institutionen er ansvarlig for overholdelse af reglerne i forbindelse med bl.a. sikringscelleanbringelse, herunder for kontrollen med at alle rapporter er korrekt udfyldt, jf. pkt. 8 i direktoratets følgebrev af 27. maj 1994 vedrørende de nye regler.

I ingen af de fire rapporter er der gjort notat i rubrikken til angivelse af overvagtimesterens/arrestforvarerens/institutionens leders bemærkninger.

Jeg beder om arresthusets bemærkninger til dette, herunder beder jeg arresthuset om at oplyse hvorledes det sikres at reglerne overholdes, jf. pkt. 8, i direktoratets følgebrev af 27. maj 1994 vedrørende de nye regler.

8.6. Observationscelleanbringelse

8.6.1.

Jeg har som nævnt modtaget i alt otte rapporter om anbringelse i observationscelle. I de to af sagerne er der tillige udarbejdet rapporter om magtanvendelse. Jeg henviser i denne forbindelse til det som jeg har anført ovenfor under pkt. 8.4.1.

8.6.2.

Anbringelse i observationscelle er reguleret i det ovennævnte cirkulære af 27. maj 1994 om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering m.v. i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene.

8.6.3.

Betingelserne for at der kan ske anbringelse i observationscelle er angivet i cirkulærets § 1. Efter bestemmelsen kan anbringelse kun finde sted hvis det skønnes påkrævet for at hindre hærværk (nr. 1), hvis afgørende hensyn til opretholdelse af ro og sikkerhed i institutionen kræver det (nr. 2), eller hvis der skønnes at være behov for særlig observation (nr. 3).

I et tilfælde er der sket anbringelse i observationscelle af hensyn til opretholdelse af ro og sikkerhed i institutionen. I seks tilfælde er der sket anbringelse fordi der skønnes at være behov for særlig observation og i et enkelt tilfælde er der sket anbringelse af alle tre grunde.

8.6.4.

I alle tilfælde på nær to er der angivet en nærmere begrundelse for anbringelsen. I de sidste to tilfælde er der alene henvist til at indsatte er overført fra sikringscelle (rapport af den 22. august 1999 og den 29. august 1999). Rapporterne vedrørende sikringscelleanbringelse indgår i gennemgangen ovenfor under pkt. 8.5.

I et tilfælde (rapport af den 21. september 1999) henvises der alene til oplysninger om indsattes "meget dårlige tilstand" og en "udflugt" til

Fjorden (Amtssygehuset Fjorden). Det hedder videre at personalet fandt anledning til at anbringe indsatte under konstant opsyn i observationscelle indtil overførsel til hospital kunne finde sted.

Denne angivelse af begrundelsen er efter min opfattelse ikke tilstrækkelig, idet den indsattes tilstand og adfærd burde have været beskrevet nærmere.

8.6.5.

Der er anvendt magt i to tilfælde. Magtanvendelsen bestod i et tilfælde i armsnoningsgreb og i et andet i fastholdelsesgreb og førergreb. Jeg går ud fra at der med fastholdelsesgreb menes fastholden i arm(e). I det sidste tilfælde er det angivet at der ikke er sket magtanvendelse, men at indsatte ankom i håndjern.

8.6.6.

Efter cirkulærets § 3 kan der foretages visitation og omklædning hvis det skønnes påkrævet.

I rapport af den 26. marts 1999 er det oplyst under observationer at den indsatte blev visiteret. I rapport af den 2. september 1999 fremgår det at den indsatte blev "rutinemæssigt visiteret".

Det fremgår ikke af de øvrige rapporter om der er sket visitation.

Jeg beder arresthuset om en udtalelse om hvorvidt der er sket visitation i de øvrige sager.

I forbindelse med inspektion af Statsfængslet i Horsens er direktoratet blevet bedt om at overveje hvorvidt der af hensyn til efterfølgende kontrolmuligheder bør indføres en notatpligt, f.eks. en rubrik i observationsskemaerne hvori det ved afkrydsning kan tilkendegives at der er forholdt i overensstemmelse med cirkulærets § 9 og direktoratets følgebrev pkt. 5 (obligatorisk visitation ved sikringscelleanbringelse).

Direktoratet er samtidig blevet bedt om at overveje hvorvidt der af hensyn til kontrolmuligheder bør foretages notat af den nærmere baggrund for en beslutning om visitation og omklædning i sager vedrørende anbringelse i observationscelle.

Den indsatte har inden visitationens gennemførelse ret til at få oplyst grunden til at visitationen iværksættes medmindre særlige omstændigheder taler derimod, jf. § 1, stk. 6, i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 15. december 1980, med senere ændring, om visitation af de indsatte og deres opholdsrum.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om de indsatte i de sager hvor der er foretaget visitation inden visitationens gennemførelse blev oplyst om grunden til dens iværksættelse. I benægtende fald bedes det oplyst hvilke særlige omstændigheder der i de enkelte sager talte derimod.

8.6.7.

Kompetencen til at beslutte anbringelse i observationscelle ligger hos anstaltslederen/arrestforvareren der dog kan delegere kompetencen til andre, jf. cirkulærets § 2.

I sagen med rapport af den 10. juni 1999 fremgår det ikke hvem der traf beslutningen om anbringelse i observationscelle. Jeg går dog ud fra at beslutningen blev truffet af den samme som traf beslutning om den forudgående magtanvendelse og at der er tale om en fængselsfunktionær.

I de øvrige sager blev beslutningen i fire tilfælde truffet af en overvagtimester og i tre tilfælde af en fængselsfunktionær.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorvidt dette er i overensstemmelse med arresthusets interne forskrifter.

8.6.8.

Lederen af institutionen er ansvarlig for overholdelse af reglerne i forbindelse med bl.a. observationscelleanbringelse, herunder for kontrollen med at alle rapporter er korrekt udfyldt, jf. pkt. 8 i direktoratets følgebrev af 27. maj 1994 vedrørende de nye regler.

I rapport af den 26. marts 1999 har arrestforvareren tilføjet sine bemærkninger til rapporten. I ingen af de øvrige tilfælde fremgår det om arrestforvareren eller eventuelt den ledende overvagtimester efterfølgende har gennemset rapporten.

Jeg beder om arresthusets bemærkninger til dette, herunder beder jeg arresthuset om at oplyse hvorledes det sikres at reglerne overholdes, jf. pkt. 8 i direktoratets følgebrev af 27. maj 1994 vedrørende de nye regler.

8.6.9.

Efter cirkulærets § 4 skal læge tilkaldes hvis der er konkret mistanke om sygdom eller hvis den indsatte selv begærer det.

I tre tilfælde (rapport af den 22. august 1999, den 2. september 1999 og rapport af den 28. oktober 1999) er der anført oplysninger om lægetilsyn. I forbindelse med anbringelsen den 28. oktober 1999 blev den indsatte tilset af læge. Det skete fem minutter efter anbringelsen.

I sagen vedrørende anbringelsen af den 2. september 1999 blev den indsatte tilbudt lægetilsyn hvilket han sagde ja til. Lægen var imidlertid ikke i stand til at komme på daværende tidspunkt og henviste i stedet til lægevagten. Der fremgår ikke yderligere vedrørende kontakt til lægevagt eller lægetilsyn. Observationscelleanbringelsen varede endnu to timer og 25 minutter fra den indsatte havde tilkendegivet at han ønskede at blive tilset af lægen og til anbringelsen ophørte.

Før jeg tager nærmere stilling til denne sag, beder jeg arresthuset om at oplyse hvorfor der ikke blev taget kontakt til lægevagten.

I en rapport (anbringelse af den 22. august 1999) er der henvist til at den indsatte i forbindelse med en forudgående anbringelse i sikringscelle, har været tilset af en læge.

8.6.10.

Ved anbringelse i observationscelle skal den indsatte jævnligt tilses af personalet, jf. cirkulærets § 6. I forbindelse med tilsynet skal der på et observationsskema foretages notat om tidspunktet for tilsynet og om ind-

sattes tilstand, herunder eventuelle bemærkninger om behovet for at opretholde foranstaltningen. Hvor hyppigt der skal ske tilsyn, afhænger efter direktoratets følgebrev af en konkret vurdering.

Med en enkelt undtagelse, hvor der er gået mere end ½ time mellem enkelte tilsyn (40 minutter), er der i alle sager sket tilsyn med højst ½ times mellemrum og med notat om tidspunkter og den indsattes tilstand o.lign.

Jeg går ud fra at det er en fejl at der i et tilfælde gik mere end ½ time mellem tilsyn.

8.6.11.

Ophold i observationscelle må ikke udstrækkes længere end det skønnes absolut påkrævet, jf. cirkulærets § 19, stk. 1.

Varigheden af opholdet har været mellem en time og otte timer og 25 minutter.

Dette giver mig ikke anledning til bemærkninger.

8.6.12.

Beslutning om ophør af anbringelse i observationscelle træffes efter cirkulærets § 19, stk. 2, af anstaltslederen. Kompetencen kan dog delegeres til andre.

I et tilfælde (rapport af den 2. september 1999) er beslutningen om ophør truffet af en fængselsfunktionær. I de resterende sager er afgørelsen truffet af en overvagtimester.

Ligesom med hensyn til beslutning om anbringelse i observationscellen, jf. pkt. 8.6.7., beder jeg arresthuset om en udtalelse om hvorvidt der i de sager hvor det er fængselsfunktionærer/overvagtimestre der har truffet beslutningen om ophør, er forholdt i overensstemmelse med arresthusets interne kompetenceregler.

9. Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset sender de udtalelser, som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

10. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, politimesteren, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og til de indsatte i arresthuset.

Inspektionschef
Lennart Frandsen